

Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä: Kehittä- mistyö iltapäivien pienryhmätoiminnan suun- nitteluun ja arviointiin

Tytti Kyllönen

Tiina Trontti

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä: Kehittämistyö iltapäivien
pienryhmätoiminnan suunnitteluun ja arviointiin**

Tytti Kyllönen & Tiina Trontti
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2021

Tytti Kyllönen, Tiina Trontti

Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä: Kehittämistyö iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnitteluun ja arviointiin

Vuosi

2021

Sivumäärä

56

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jonka tavoitteena oli luoda toimiva sekä helppokäyttöinen työkalu varhaiskasvatukseen iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelun ja arvioinnin tueksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli antaa kasvattajille tukea heidän suunnittelu- ja arviointityöhönsä ja auttaa heitä kehittälemään monipuolista pienryhmätoimintaa iltapäiville. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä yksityisen päiväkotiketjun kahden yksikön kanssa.

Kehittämistyön tutkimuksellinen osuus tehtiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen ja aineisto kerättiin keväällä 2021 kyselylomakkeella sekä teemahaastatteluilla. Tutkielmalla kartoitettiin varhaiskasvattajien näkemyksiä pienryhmätoiminnasta ja siitä, miten yksiköissä suunnitellaan ja arvioidaan pienryhmätoimintaa. Opinnäytetyöhön liittyvä materiaali laadittiin kahdella eri kielellä.

Aineiston mukaan pienryhmätoiminta koettiin merkittävänä osana yksiköiden arkea ja sitä toteutetaan toimintatuokioiden lisäksi vahvasti myös muussa arjessa. Vastauksista nousi tarve erityisesti vaihteleviin iltapäivän pienryhmätoimintoihin sekä kaveritaitojen harjoittelun monipuolistamiseen pienryhmissä. Aineistosta nousi esiin, että iltapäivän pienryhmätoimintoja arvioidaan paljon keskustelemalla. Keskustelujen lisäksi arviointiin kaivattiin tarkempaa dokumentointia.

Kyselytutkielmasta kerätyn aineiston perusteella kehitettiin yksiköiden tarpeisiin sopiva työkalu iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Työkalu koostuu suunnittelu- ja arviointilomakkeesta sekä käyttöohjeista. Suunnittelulomakkeessa on neljä kohtaa, jotka tukevat iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelua. Arviointilomakkeessa on neljä kysymystä, joiden avulla arvioidaan viikon iltapäivien pienryhmätoiminnat. Lomakkeet täytetään tiimin kesken kerran viikossa. Työkalu annettiin yksiköiden kokeiltavaksi kuukaudeksi, jonka jälkeen he antoivat palautetta työkalun toimivuudesta.

Työkalu sai hyvää palautetta yhteistyökumppanilta, mutta työkalun käyttöä hankaloitti suunnittelutyön ajanpuute sekä iltapäivien rakenteet. Palautteen perusteella työkaluun muodostui jatkokehitysideoita työkalun ohjeiden, suunnittelulomakkeen käytön sekä iltapäivien aktiiviteettien toteuttamisen osalta.

Asiasanat: kehittämistyö, pienryhmätoiminta, kaveritaidot, vertaisoppiminen, yhteisöllisyys

Tytti Kyllönen, Tiina Trontti

Improving friendship skills in small groups: Development work for planning and evaluating small group activities in the afternoons

Year	2021	Pages	56
------	------	-------	----

This thesis is a development work that aimed to create a functional and easy-to-use tool for early childhood education and care to support the planning and evaluation of small group activities in the afternoon. The purpose of the thesis was to support educators in their planning and evaluation work and to help them develop diverse small group activities for afternoons. This thesis was done in collaboration with two units of a private daycare centre.

The research part of the development work was carried out using a qualitative research method, and the data was collected in spring 2021 using a questionnaire and thematic interviews. The thesis surveyed the views of early childhood educators on small group activities and how small group activities are planned and evaluated in the units. The materials related to the thesis was prepared in two different languages. According to the answers, small group activities were seen as an important part of the units' everyday lives, and small group activities are carried out not only in operating session but also strongly in other everyday life. The answers raised the need for varying afternoon small group activities and diversification of friendship skills training in small groups. The answers to the thesis showed that the small group activities of the afternoon are evaluated mainly through discussion, but in addition to discussions, more detailed documentation was needed for the evaluation.

Based on the answers received from the survey, a “tool” for planning and evaluating small group activities in the afternoon was developed to suit the needs of the units. The planning form has four sections that support planning small group activities in the afternoons. The evaluation form provides four questions to evaluate the small group activities of the afternoons of the week. The forms are filled in between the team once a week during weekly planning. The “tool” was given to the units for a month to try, after which they gave feedback on the functionality of the “tool”.

The “tool” received good feedback from the partner, but the use of the “tool” was hampered by a lack of time in the planning work and the structures of the afternoons. Based on the feedback, the “tool” developed further development ideas for the “tool” ’s instructions, use of the planning form and the implementation of afternoon activities.

Keywords: development work, small group activities, friendship skills, peer learning, communality

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Ankkalampi Lahnelahti	8
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	8
4	Kehittämistyön prosessi ja kehittämistyön käynnistyminen.....	9
5	Pienryhmätoiminta	10
5.1	Pienryhmätoiminnan suunnittelu ja ryhmien muodostaminen.....	11
5.2	Pienryhmätoiminnan arviointi	13
6	Pedagogisen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi varhaiskasvatuksessa.....	13
6.1	Pedagogisen toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa	15
6.2	Oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa.....	15
7	Pienryhmätoiminta kaveritaitojen näkökulmasta.....	15
8	Yhteisöllisyyden merkitys pienryhmätoiminnassa.....	16
9	Vertaisoppiminen pienryhmissä	17
10	Kehittämistyön tutkimuksellinen osuus	18
10.1	Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä	19
10.2	Aineistonkeruu.....	20
10.3	Aineiston analysointi.....	22
10.4	Aineiston tulokset	24
11	Kehittyvät kaveritaidot työkalun muodostuminen.....	26
11.1	Suunnittelulomakkeen muodostuminen	28
11.2	Arviointilomakkeen muodostuminen	29
12	Työkalun palaute ja jatkokehitys	30
13	Pohdinta	31
14	Eettisyys ja luotettavuus	33
	Lähteet.....	35
	Kuviot	38
	Liitteet	39

1 Johdanto

Pienryhmätoiminnan ajatellaan olevan pedagoginen yhteisöllisyyteen liittyvä valinta, jonka kautta tuetaan ja kehitetään vuorovaikutusta. Pienryhmätoiminnan avulla lapsille luodaan turvallista sekä valmiiksi suunniteltua toimintaa, jossa lapsi voi helposti luoda vertaissuhteita sekä ohjata omaa toimintaansa ja päätöksiään. Kasvattajien on helppo havainnoida sekä ohjata lapsen toimintaa, kun lapselle annetaan tilaisuus toimia turvautusti sekä ohjatusti pienryhmässä. Pienryhmätoiminnasta on tullut merkittävä osa päiväkotien toimintaa, sillä kasvattajat sekä lapset ovat saaneet siitä positiivisia kokemuksia. (Järvinen & Mikkola 2015, 39.)

Opinnäytetyön tekijät ovat havainneet menneiltä opintojaksoilta, että pienryhmätoiminta on merkittävässä osassa varhaiskasvatusta. Sen vuoksi opinnäytetyön tekijät lähtivät tutkimaan ja kehittämään pienryhmätoimintaa opinnäytetyössä. Pienryhmätoiminta on aiheena tärkeä, koska opinnäytetyön tekijät kokevat, että jokaiselle lapselle tulisi tarjota tasavertainen mahdollisuus tuoda äänensä kuuluviin ja harjoitella vuorovaikutusta sekä muita arjen tärkeitä taitoja.

Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä toimi yksityisen päiväkotiketjun Ankkalammen kaksi yksikköä. Opinnäytetyön aihe tarkentui yhteistyökumppanin kanssa käydyn keskustelun pohjalta, jossa ilmeni tarve iltapäivien pienryhmätoimintojen kehittämiseksi. Pienryhmätoiminta on yhteistyökumppanin tärkeä työmenetelmä, jota toteutetaan päivittäin sekä pidetään perustana kaikissa arjen rakenteissa. Opinnäytetyössä kehitettiin yksiköiden pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia yhteistyössä työyhteisön kanssa.

Opinnäytetyö toteutettiin kehittämistyönä. Kehittämistyö tarkoittaa sitä, että jonkin tutkimuksen aineiston avulla kehitetään tai luodaan uusia palveluja, tuotantovälineitä tai -menetelmiä. Kehittämistä voi tehdä ilman tutkimusta, mutta tutkimuksen ja kehittämisen yhteensovittaminen luo paremmat onnistumisen mahdollisuudet, sillä tutkimus voi antaa perusteita toiminnalle. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 21.)

Kehittämistyöhön on sisällytetty kvalitatiivinen tutkielma, jonka tarkoituksena oli saada kerättyä tietoa yhteistyökumppanin iltapäivien pienryhmätoiminnoista. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Kehittämistyö toteutettiin laadullisen aineiston sekä valitun tietoperustan pohjalta. Opinnäytetyön tietoperustaan sisältyy varhaiskasvatus, pienryhmätoiminta, kaveritaidot, vertaisoppiminen ja yhteisöllisyys. Lisäksi opinnäytetyössä huomioitiin tutkiva kehittäminen. Aineiston sekä tietoperustan pohjalta suunniteltiin työkalu, jonka avulla yksiköiden kasvattajat voivat suunnitella ja arvioida iltapäivien pienryhmätoimintaa.

2 Ankkalampi Lahnalahti

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi yksityisen päiväkotiketjun Ankkalammen Lahnalahden yksiköt. Lahnalahden yksiköt sijaitsevat Helsingissä Lauttasaassa. Yksiköiden varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma sekä Ankkalammen oma toimintasuunnitelma. Ankkalammen Lahnalahti pitää sisällään kaksi eri yksikköä, jotka ovat Lahnalahti 1 ja Lahnalahti 2. Yksiköiden sisällä on yhteensä kolme tii- miä. Lahnalahti 1 yksikössä on 18 lasta, joista 16 on yli 3- vuotiaita ja kaksi on alle 3- vuoti- asta. Lahnalahti 2 yksikössä on myös yhteensä 18 lasta, joista 12 on alle 3- vuotiaita ja kuusi on yli 3-vuotiaita.

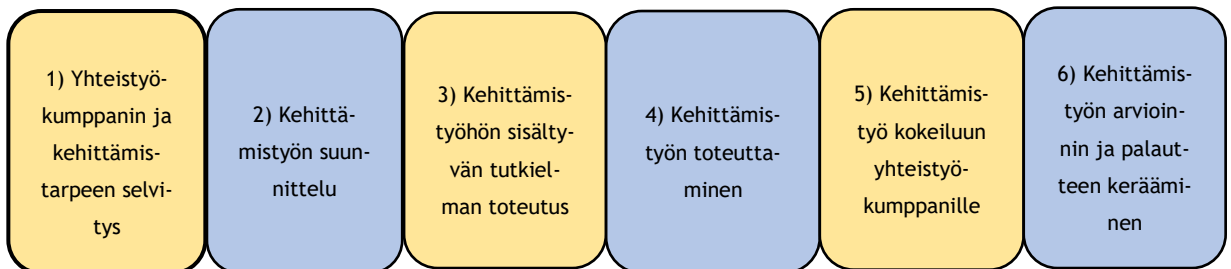
Tavoitteena Ankkalammessa on lasten kielellisten taitojen sekä kielellisen identiteetin vahvis- taminen. Ankkalammen toimintatapoihin kuuluu toiminnallinen kaksikielisyys, jota toteute- taan lapsen oman äidinkielen rinnalla. Kasvattajien tavoitteena on opettaa lapsille toiminnal- lisen kaksikielisuuden avulla, kuinka voi toimia arjessa vieraalla kielellä. Vieras kieli ei ole kielenopetuksen kohde vaan sitä hyödynnetään opetuksen työkaluna. (Ankkalampi - Ankdam- men - Duckies toimintasuunnitelma 2020-2021.) Lahnalahdessa toiminnallinen kaksikielisyys toteutuu suomen ja englannin kielellä.

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyö on kehittämistyö, johon on sisällytetty tutkimuksellinen osuus. Opinnäytetyön lähtökohtana on yhteistyökumppanin kanssa käydyissä keskusteluissa nousseet kehittämistar- peet iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Yhteistyökumppani toi ilmi, että heidän viikkosuunnitteluunsa kuuluu koko ryhmän aamupäivätoimintojen suunnittelu, mutta iltapäivätoiminnan suunnitteluun ei ole erillistä työkalua. Yhteistyökumppanin kanssa käytyjen keskustelujen kautta selvisi, että osa lapsista haluaa valita usein saman aktiviteetin, joka ei ole lapsen oppimisen kannalta tavoitteellista. Työkalun tavoitteena on auttaa kasvat- tajia suunnittelemaan iltapäivän pienryhmätoiminnat etukäteen. Tarkan suunnittelun avulla he saavat iltapäiviinsä vaihtelevia ja monipuolisia toimintoja.

Yhteistyökumppanin kanssa käydyssä keskustelussa ilmeni iltapäivien pienryhmätoimintojen arvioinnin kehittämistarve. Työkalussa on suunnittelulomakkeen lisäksi erillinen arviointilo- make, johon kasvattajat kirjaavat iltapäivien pienryhmätoimintojen arvioinnit. Tavoitteena on, että kasvattajat voivat palata menneisiin iltapäivien pienryhmätoimintojen arviointeihin ja hyödyntää niitä suunnitellessa tulevia pienryhmätoimintoja.

4 Kehittämistyön prosessi ja kehittämistyön käynnistyminen

Kuvio 1 Kehittämistyön prosessikuvaus

Anttila (2001) käyttää teoksessaan kehittämisestä termiä projekti, mutta tässä opinnäytetyössä puhutaan projektisanan tilalla kehittämistyöstä. Kehittämistyön kulkua kuvataan seuraavalla tavalla. Kehittämistyön ensimmäisenä vaiheena on valmistelu, jonka jälkeen seuraa päätös kehittämistyön käynnistymisestä. Kehittämistyön käynnistämistä päättämisen jälkeen voidaan aloittaa suunnittelu, jonka jälkeen on toteutus. Toteutumisen jälkeen todetaan tulokset ja lopuksi kehittämistyö viedään loppuun. (Anttila 2001,43.)

Kuvio 1 havainnollistaa kehittämistyön etenemistä keväällä 2021. Kehittämistyö käynnistyi tammikuussa 2021. Kehittämistyö aloitettiin valmistelulla, johon kuului yhteistyökumppanin etsintä. Ankkalammen Lahnalahden yksiköt valikoituivat opinnäytetyön yhteistyökumppaniksi kontaktien kautta. Kehittämistyön alussa opinnäytetyön tekijät ideoivat opinnäytetyön aiheeksi pienryhmätoiminnan. Yhteistyökumppanin kanssa pidettävässä alkukeskustelussa lähdettiin selvittämään kehittämistarvetta ja selvisi, että iltapäivien pienryhmätoiminnan kehittäminen oli tarpeellinen yksiköille. Opinnäytetyön tekijät ja yhteistyökumppani tekivät yhdessä päätöksen kehittämistyön aloittamisesta.

Opinnäytetyöprosessin aikana oltiin aktiivisesti yhteydessä yhteistyökumppanin kanssa ja pidettiin palavereita Teams -sovelluksen kautta, joissa vaihdettiin ideoita sekä ajatuksia. Yhteistyökumppani nimesi vastuuhenkilön, jonka kanssa käytiin ensisijaisesti keskustelua kehittämistyön aikana. Toimeksiantosopimus sekä tutkimuslupa lähetettiin samanaikaisesti yhteistyökumppanille allekirjoitettavaksi. Tutkimuslupa haettiin Ankkalammen omalla tutkimuslupalomakkeella.

Kehittämistyön seuraavana vaiheena oli suunnitteluvaihe. Suunnitteluvaiheen alussa suunniteltiin koko opinnäytetyöprosessin aikataulu, kehittämistyön tutkimuksellisessa osuudessa käytettävät tutkimusmenetelmät ja tietoperusta. Suunnitteluvaiheessa suunniteltiin opinnäytetyöraportin muotoutuminen ja ideoitiin kehittämistyön visuaalista ilmettä.

Suunnitteluvaiheesta kehittämistyö eteni kehittämistyöhön sisältyvän tutkielman toteuttamiseen, jonka pohjalta luotiin kehittämistyö. Kehittämistyön tutkimuksellinen osuus toteutettiin

laadullisella tutkimuksella. Ennen tutkielman ajankohtaa yhteistyökumppanille lähetettiin tiedote (Liite 1&2) kehittämistyöhön ja tutkielmaan liittyen. Tutkimusmenetelminä käytettiin teemahaastattelua (Liite 5) sekä kyselylomaketta (Liite 3 & 4) johon koottiin avoimia kysymyksiä. Kyselylomakkeen ja teemahaastattelun kysymykset suunniteltiin tietoperustan sekä alkukeskustelussa ilmenneiden tietojen perusteella. Kyselylomakkeen ja teemahaastattelun kysymykset jaettiin neljään eri teemaan. Kyselylomakkeelle annettiin vastausaikaa kaksi viikkoa, jonka aikana tehtiin myös teemahaastattelut.

Kehittämistyön toteuttaminen ja tutkielman tulosten toteaminen eli aineiston analyysi sulautuivat yhteen, sillä kehittämistyö pystyttiin toteuttamaan vasta aineiston analysoinnin jälkeen. Kyselystä ja teemahaastattelusta saatujen vastausten perusteella lähdettiin muodostamaan työkalua, jonka nimeksi tuli Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä. Työkalun kehittämisen rinnalla huomioitiin tietoperusta. Valmiista työkalusta kysyttiin palautetta yhteistyökumppanilta, jonka jälkeen työkalu lähetettiin työelämätahon kokeiltavaksi kuukaudeksi.

Kehittämistyön viimeisessä vaiheessa yhteistyökumppanille toimitettiin palautelomake (Liite 10), johon toivottiin palautetta koko työyhteisöltä. Kehittämistyö päättyi arvioinnin sekä jatkokehitysideoiden raportoimiseen. Kehittämistyön päätteeksi opinnäytetyö ja kehittämistyön osana olevan tutkielman tulokset lähetettiin yhteistyökumppanille luettavaksi.

5 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta on vakiintunut lähestulkoon itsestään selvänä pedagogisena toimintamuotona suomalaisessa varhaiskasvatuksessa (Ahonen 2017a,183). Pienryhmätoiminnan tavoitteet luovat perustan pienryhmän toiminnalle. Pienryhmässä tapahtuvassa toiminnassa on aina tavoite tai useampia tavoitteita, jotka kertovat pienryhmän tarpeen kokoontua ja auttavat määrittämään pienryhmätoiminnan sisällön. Usein pienryhmätoiminnan perusteena on kiinnostus edistää sosiaalisia taitoja, joten tavoitteet kohdistuvat niiden kehittämiseen. (Muhonen, Lallukka & Turtiainen 2009, 29-32.)

Useat varhaiskasvattajat puhuvat pienryhmätoiminnan puolesta ja toteuttavat sitä jokapäiväisessä arjessaan. Pienryhmätoiminta näyttäytyy kuitenkin varhaiskasvatuksessa omalla tavallaan ja kasvattajien näkemykset pienryhmätoiminnasta vaihtelevat. Yhdelle pienryhmätoimintaa kuvaa esimerkiksi pelihetken, askartelun tai muun yksittäisen toimintahetken järjestäminen pienryhmässä. Toinen taas mieltää pienryhmätoiminnaksi sen, että valtaosa varhaiskasvatuksen pedagogisesta toiminnasta toteutetaan pienryhmissä. Pienryhmien ryhmä koko on myös käsitteenä moniselitteinen. Osalle toiminta, jossa on mukana vähemmän kuin viisitoista lasta on pienryhmätoimintaa, kun taas joidenkin mukaan pienryhmätoiminnaksi kutsutaan toimintaa, jossa on mukana neljästä viiteen lasta. Lisäksi näiden tulkintojen väliin mahtuu useampia

vaihtoehtoisia näkemyksiä. Ilman asianmukaista tieteellistä tutkimustietoa on hankala perustella, millainen pienryhmätoiminta olisi mahdollisimman tasavertainen kaikkien lasten edun mukaisesti. (Ahonen 2017b, 183-184.)

Wasikin (2008) mukaan ryhmät, joissa on enemmän kuin viisi lasta eivät takaa yksilöllisen opetuksen mahdollistamista erityisesti, jos ryhmässä on alle viisivuotiaita. Ryhmän lapsimäärän ollessa vähemmän kuin viisi, on kasvattajan helppo antaa tarvittava huomio jokaiselle lapselle yksilöllisesti. Lisäksi kasvattajalla on mahdollisuus varmistaa, että jokaisella lapsella on tilaisuus osallistua ryhmässä. (Wasik 2008, 516.)

Yksinkertainen tosiasia pienryhmätoiminnassa on, että sen toteuttamiseen ei löydy suoraan oikeaa tai väärää käytäntöä. Toiminnan soveltuvuuteen arjessa vaikuttaa lapsiryhmän rakenne, lasten yksilölliset tarpeet ja toiminnalle asetetut pedagogiset tavoitteet. Pienryhmätoiminnan toteuttamiseen on tärkeää asettaa selkeä tavoite, johon toiminnalla pyritään, jotta toiminnan pedagogisuus ei jää häilyväksi. (Ahonen 2017b, 110.) Painopiste pienryhmätoiminnassa kuitenkin on opettaa käsitteitä ja taitoja lapsille sekä tarjota heille erityisiä oppimiskokemuksia (Wasik 2008, 517).

Pienryhmätoiminta edistää tärkeitä oppimisen mahdollisuuksia pienille lapsille. Pienissä ryhmissä kasvattajilla on mahdollisuus kiinnittää enemmän huomiota lapsiin, ja tällä puolestaan on merkittäviä kognitiivisia, sosiaalisia sekä emotionaalisia vaikutuksia lasten kehitykseen. (Wasik 2008, 520.) Pienryhmässä lapsella on mahdollisuus saada ohjausta ja toimia turvallisesti lähikehityksen alueella ja pienessä ryhmässä kasvattaja voi isoa ryhmää helpommin tehdä huomioita lapsen toiminnasta sekä ohjata lasta. Kasvattajalle pienryhmätoiminta antaa kokemuksen tunteen siitä, että on pystynyt olemaan aidosti läsnä ryhmän lasten kanssa. (Järvinen & Mikkola 2015, 39.) Vuorovaikutuksen avulla lapsella on edellytys saada aikuiselta tukevaa vuorovaikutusta silloin, kun hänellä on siihen tarve. Pienryhmä mahdollistaa lapselle paremman tilaisuuden oppia käyttämään omia taitojaan tilanteeseen soveltuvalla tavalla ja hahmottamaan omien tekojensa vaikutukset ja syy-seuraussuhteet. Sitä vaivattomampaa lapselle on säädellä omaa toimintaansa ja olla luonnollisesti oma yksilöllinen itsensä, mitä pienemmän lapsiryhmän kanssa hänellä on mahdollisuus olla. (Mikkola & Nivalainen 2009, 31-32.)

Opinnäytetyön keskeisenä teemana toimii pienryhmätoiminta, jonka ympärille kehittämistyötä lähdettiin rakentamaan. Yhteistyökumppani käyttää pienryhmätoimintaa monipuolisesti kaikissa arjen toiminnoissa. Kehittämistyössä keskityttiin erityisesti iltapäivien pienryhmätoimintaan.

5.1 Pienryhmätoiminnan suunnittelu ja ryhmien muodostaminen

Pienryhmätoiminnan lähtökohtana on vuorovaikutus, sen suunnittelu ja tukeminen (Mikkola & Nivalainen 2009, 33). Kaikilla pienryhmillä on omat ominaispiirteensä, jotka riippuvat lasten

tuen tarpeista, kiinnostuksen kohteista, lasten iästä ja sukupuolesta sekä lasten muista piirteistä. Tämän vuoksi pienryhmiä ei voida vertailla keskenään. Yleensä ne aihealueet, jotka kasvattajat kokevat hankaliksi lapsiryhmässään ovat nimenomaan niitä, joiden avulla toimintaa tulee lähteä edistämään. Pedagogiikassa tarvitaan ratkaisuja ja taitoa havaita ryhmän ja lasten kannalta olennaisimmat menetelmät ja teemat. (Järvinen & Mikkola 2015, 40.)

Pienryhmätoiminnassa toiminnan eriyttäminen onnistuu yksinkertaisesti, mutta kasvattajien tulee kuitenkin tehdä suunnittelutyö yhdessä, jotta kokonaisuus säilyy hallittavissa olevana. Yhteisen suunnittelun myötä jokaisella tiimin kasvattajalla on tieto siitä, millaista toimintaa pienryhmissä toteutetaan. (Mikkola & Nivalainen 2009, 36.) Kehittämistyössä lomakkeet on tarkoitettu tiimin kanssa yhdessä täytettäväksi. Täyttämällä yhdessä lomaketta tulee huomioida eri näkemyksiä muun muassa ryhmien muodostamisesta sekä ryhmälle sopivien aktiviteettien suunnittelusta. Tiiminä yhdessä suunnittelu tuo myös kasvattajien vahvuuksia esiin ja haastaa kasvattajat tarttumaan erilaisiin toimintatapoihin, jotka eivät ole itselle tuttuja.

Toiminnan suunnittelun pedagoginen päävastuu on varhaiskasvatuksen opettajalla, mutta tiimin kaikkien kasvattajien näkemykset ja erityistaidot tukevat ryhmän toimintaa. Tiimissä täytyy olla mahdollisuus luottaa siihen, että kaikki kasvattajat suoriutuvat pienryhmän ohjaamisesta ja tuovat oman osaamisensa osaksi koko tiimiä. (Mikkola & Nivalainen 2009, 36.)

Pienryhmien muodostamisessa huomioidaan lasten kehitystarpeet ja toiminnan tavoitteet (Järvinen & Mikkola 2015, 42). Pienryhmien on oltava pedagogisesti asianmukaisia ja ryhmien muodostamisessa tulee ottaa huomioon säännökset henkilöstön mitoituksesta sekä pienryhmien enimmäiskoosta (Opetushallitus 2018, 18). Valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta (753/2018) 1 § päiväkodin henkilöstön mitoituksesta sanotaan, että yksi varhaiskasvatuksen ammattilainen voi toimia enintään seitsemän yli kolmevuotiaan kanssa, joiden hoitopäivä on enemmän kuin viisi tuntia päivässä. Alle kolmevuotiaiden lasten kohdalla tulee olla vähintään yksi varhaiskasvatuksen ammattilainen neljää lasta kohden. Pienemmille, alle kolmevuotiaille lapsille voi olla merkittävää luoda pitkäaikainen ja kestävä yhteys ensin yhden kasvattajan kanssa, sillä on tiedossa, että kasvattajien vaihtuminen yhtenä on lapselle haitaksi. Yli kolmevuotiaille lapsille kasvattajan pysyvyyttä merkityksellisempää ovat leikki ja kaverisuhteet. (Järvinen & Mikkola 2015, 42.)

Pienryhmät voivat olla lapsimäärältään eri kokoisia. Ryhmän vanhemmille lapsille voidaan mahdollistaa leikkirauha omana pienryhmänään ja vastaavasti nuorimmaisista lapsista voi muodostaa oman pienryhmänsä. Kiinteiden pienryhmien ja pienryhmään kuuluvien lasten suhteen on myös mahdollista tehdä muutoksia lasten leikki- ja vuorovaikutustaitojen mukaan. (Järvinen & Mikkola 2015, 42.)

5.2 Pienryhmätoiminnan arviointi

Arviointia toteutuu varhaiskasvatuksessa päivittäin silloin, kun kasvattaja havainnoi lapsia, seuraa lasten välistä vuorovaikutusta ja tekee päätelmiä tekemistään huomioista. Arviointi on varhaiskasvattajien työmenetelmä, jonka ensisijainen tehtävä on vahvistaa lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia. Arviointi luo pohjan lasten yksilöllisten tavoitteiden suunnittelulle ja lapsikohtaisille toimintatavoille. Arvioinnin avulla voidaan saada käsitys varhaiskasvatuksen tavoitteisiin pääsemisestä, lasten kiinnostuksen kohteista ja kokemuksista sekä lasten kasvun ja kehityksen etenemisestä. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 59.)

Parhaimmillaan arviointi on luonnollisena osana varhaiskasvatuksen toimintaa ja lasten kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta, kun taas heikoimmillaan arviointi on kaavamaista ja irrotettu oppimistilanteesta. Arviointiprosessi voi toisaalta olla myös tiedostamaton. Tehtyjen havaintojen ja huomioiden dokumentointi helpottaa oman työn reflektointia ja parantaa opetusta sekä opetuksen tasoa. (Heikka ym. 2009, 60.)

Kehittämistyössä työkaluun suunniteltiin oma arviointilomake, johon kasvattajat voivat raportoida viikon toteutuneita iltapäivien pienryhmätoimintoja. Lahnalahden kasvattajat käyvät paljon arvioivaa keskustelua arjessa, joka tukee toiminnan suunnittelun ja toteutuksen kehitystä. Työkalun avulla yksiköiden nykyistä arviointimuotoa voidaan viedä eteenpäin, jotta pienryhmätoiminnoista esiin nousseet asiat jäävät kirjallisena muistiin ja näin niihin voi palata jälkeenkäin.

6 Pedagogisen toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi varhaiskasvatuksessa

Jokaisella lapsella on oikeus saada varhaiskasvatuslain turvaamaa suunnitelmallista sekä tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa (Opetushallitus 2018, 9). Varhaiskasvatuksen suunnittelun perusajatuksena on, että suunnitelmat ovat lapsilähtöisiä. Kasvattajien on huomioitava suunnittelussa tavoitteellisuus, joka tarkoittaa sitä, että toiminnalla pyritään lasten motivaation ja oppimisen kannalta innostaviin kokonaisuuksiin. Kasvattajat pyrkivät toiminnassaan saamaan lapset innostumaan suunnitellusta toiminnasta sekä ymmärtämään sen yhteys muihin opittuihin asioihin. (Häkkä, Kuokkanen & Virolainen 2018, 142.) Ankkalammassa toiminnan suunnittelun rinnalla kulkee lapsen toimintaan osallistaminen, joka huomioidaan kirjaamalla lasten tarpeet sekä mielenkiinnon kohteet kauden aikana (Ankkalampi - Ankdammen - Duckies toimintasuunnitelma 2020-2021).

Varhaiskasvatuksen suunnittelua varten jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatuksessa lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma. Toiminta suunnitellaan pedagogisten tavoitteiden ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien mukaan. (Opetushallitus 2018, 9-10.) Suunnittelua varten kasvattajat voivat lisäksi kerätä tietoa havainnoimalla lapsia, keskustelemalla lasten ja

heidän vanhempiansa kanssa sekä vertailemalla yhdessä näkemyksiään lapsista (Häkkinen ym. 2018, 142). Ankkalammessa pienempien lasten osallisuuden tärkeänä osana toimivat vanhemmat, sillä he voivat kertoa lasten kiinnostuksen kohteista, jos lapsi ei osaa ilmaista tarpeeksi vielä itseään (Ankkalampi - Ankkalampi - Duckies toimintasuunnitelma 2020-2021).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) mainitaan, että lasten omista varhaiskasvatussuunnitelmista esille tulevat tavoitteet huomioidaan ryhmien toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa (Opetushallitus 2018, 10). Opinnäytetyössä haluttiin tuoda esille lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, sillä kasvattajien suunnitellessa iltapäiville pienryhmätoimintaa on heidän huomioitava ryhmän lasten varhaiskasvatussuunnitelmat.

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan työtapojen valitsemiseen vaikuttavat varhaiskasvatusta ohjaavat tehtävät ja tavoitteet sekä lasten ikä, edellytykset, tarpeet ja mielenkiinnon kohteet. Yleisesti lapsille luontevia tapoja oppia ovat osallisuutta ja luovuutta kehittävät sekä toiminnalliset työtavat. Varhaiskasvatuksen työntekijöiltä tarvitaan ammattitaitoa ja kykyä havaita eri tilanteissa esiintyviä pedagogisia mahdollisuuksia. (Opetushallitus 2018, 38.)

Varhaiskasvatuksen arvioinnista on määräys varhaiskasvatustalain (540/2018) 5 luvun 24 §:ssä, jossa kerrotaan, että varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.

Merkittäväksi osaksi lasten oppimisen ja kehityksen edellytysten vahvistamista kuuluu paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuraminen, säännöllinen arviointi ja kehittäminen. Varhaiskasvatuksen toiminnan arviointia ja kehittämistä tehdään niin järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötason kuin kansallisen tason perspektiiveistä. (Opetushallitus 2018, 61.)

Toiminnan monipuolinen arviointi on edellytys varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Arvioimalla varhaiskasvatuksen laatua saadaan tarkkaa tietoa varhaiskasvatuksen pedagogiikan vahvuuksista ja kehityskohteista, joita voidaan käyttää tukena kehittämisessä. Laatua arvioimalla saadaan varhaiskasvatusta, sen toteuttamista ja siihen liittyvät tavoitteet näkyväksi. Arvioinnin avulla nähdään myös, mitä varhaiskasvatuksessa pidetään tärkeänä, millaisia pedagogisia käytäntöjä noudatetaan ja millaisena lasten asema koetaan. Arvioinnin keskiössä varhaiskasvatuksessa on työntekijöiden työskentely. (Hujala, Fonsén & Vlasov 2020, 321-322.) Kehittyvät kaveritaidot työkalussa huomioitiin toiminnan arviointi, joka tukee yhteistyökumppanin iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelun ja pienryhmätoiminnan kehitystä.

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi on työn kehittämisen perusta, koska se antaa työkalulla toimiville mahdollisuuden tuoda äänensä päätöksentekoon. Arviointia ei ole tarkoitus tehdä

vain ulkopuolisten tahojen tai arvioinnin itsensä vuoksi, vaan sen kuuluu liittyä tiiviiksi osaksi varhaiskasvatuksen laadun ja toiminnan kehittämistä. (Hujala ym. 2020, 322.) Arvioinnin avulla saadaan käsitys yksittäisten ryhmien ja yksiköiden kehittämiskohteista. Arvioinnin jälkeen voidaan luoda välineitä, joilla ryhdytään saavuttamaan tavoiteltua laatua (Hujala ym. 2020, 334).

6.1 Pedagogisen toiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Arviointi ja sen tulokset antavat vahvan perustan varhaiskasvatuksen kehittämiseksi, joiden pohjalta voidaan ryhtyä muodostamaan pedagogiikan kehittämissuunnitelmaa. Lisäksi tarvitaan konkreettisia työkaluja, joiden avulla saadaan vietyä kehittämistä eteenpäin. Kehittämisessä tulee huomioida tehtävät toimenpiteet sekä aikataulutus, joiden mukaan laaditaan varhaiskasvatuksesta entistä toimivampi kokonaisuus. Kehittämisen ohella on hyvä palata säännöllisesti tavoitteisiin ja tarkistaa, saadanko aikaan oikeansuuntaisia tuloksia vai olisiko hyvä vaihtaa suuntaa. Kehittäminen vie oman aikansa ja tulokset eivät aina näy heti. (Hujala ym. 2020, 334-335.)

Kehittämistyön työkaluun kuuluvat lomakkeet suunniteltiin täytettäväksi viikoittain. Kuitenkin työkalun arviointilomakkeen täyttämisen aikataulutus on yhteistyökumppanin määriteltävissä. Työkalu antaa mahdollisuuden toiminnan arviointiin asettamatta työntekijöille tiettyä aikakunaa, milloin heidän tulee palata arviointeihinsa.

6.2 Oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) on jaettu varhaiskasvatuksen pedagogiset tavoitteet oppimisen alueiksi. Nämä kokonaisuudet ovat kielen rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. (Opetushallitus 2018, 40.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) ei ole tarkennettu, miten oppimisen eri aihepiirejä tulisi yhdistellä varhaiskasvatuksessa. Kuitenkin siinä tuodaan esille, että niitä tulee hyödyntää joustavasti ja monipuolisesti. (Aho 2017b, 162-163.) Kehittämistyössä oppimisen alueet näkyvät monipuolisen iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelun tukena.

7 Pienryhmätoiminta kaveritaitojen näkökulmasta

Mannerheimin lastensuojeluliiton (2017) mukaan kaveritaidot ovat tärkeä teema, sillä hyvillä kaverisuhteilla on merkittävä vaikutus lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Lapselle on tärkeä, että hän tulee hyväksytyksi omassa päiväkotiryhmässään. Lapsi tarvitsee kaveritaitoja muun muassa ryhmässä toimimiseen sekä kaverisuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen.

(Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017.) Oma vertaisryhmä on lapsen maailmassa merkityksellinen asia ja päiväkotiki on paikka, jossa useat lapset luovat ensimmäiset vertaisyhteisönsä samanikäisten lasten kanssa (Lautamo & Laaksonen 2019, 6). Lapsi saa näin kokemuksia ryhmän jäsenyydestä sekä tukea rakentaa ja ylläpitää vertaissuhteita. Uusien kavereiden kanssa lapsi pääsee tutustumaan uuteen sosiaaliseen ympäristöön, jossa toimintatavat ja pelisäännöt luodaan ryhmän kesken tasavertaisin lähtökohdin. Eri leikkien säännöt, roolileikit, ongelmanratkaisu, jakaminen, leikkiin liittyminen sekä leikissä eteneminen rikastuttavat vuorovaikutustaitojen harjoittelemista. (Laaksonen & Repo 2017, 5-6.) Vuorovaikutus kavereiden kanssa liittyy lapsilla vahvasti eri leikkien piiriin (Lautamo & Laaksonen 2019, 6). Vertaisryhmässä lapsen on tärkeä saada myönteistä vuorovaikutusta, ryhmään kuuluvuuden tunnetta, tuntea itsensä pidetyksi sekä saada mahdollisuuksia kehittyä sosiaalisesti (Laaksonen & Repo 2017, 12).

Kaveritaidot voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen, jotka ovat ryhmässä toimimisen taidot, toisten huomioon ottamisen taidot, vuorovaikutukseen liittymisen taidot sekä vuorovaikutuksen ylläpitämisen ja vertaisten tukemisen taidot. Ryhmässä toimimisen taidot sisältävät eri tilanteisiin sopivan viestinnän keinoja, sääntöjen noudattamista sekä ryhmään sitoutumista. Toisten huomioon ottamisen taidot sisältävät nimensä mukaisesti taidon ottaa muut huomioon, kompromissien tekemisen, loukkaamisen välttämisen ja ystävällisyyden. Vuorovaikutukseen liittymisen taitoihin sisältyy kyky liittyä leikkiin, tutustua muihin sekä leikkikutsuun vastaaminen. Vuorovaikutuksen ylläpitäminen ja vertaistukemisen taidot pitävät sisällään tuen antamista, erimielisyyksien käsittelyä sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. (Laaksonen & Repo 2017, 7.)

Kaveritaitoja harjoitellessa on hyvä muistaa, että samalla lapsella voi olla vahvuuksia yhdessä kaveritaitojen osa-alueissa, mutta lapsi voi tarvita lisää harjoittelua jossain toisessa. Kasvattajan on oltava tietoinen lasten yksilöllistä vahvuuksista sekä kehityskohteista, sillä kasvattajan on siten mahdollista tukea lapsen kaveritaitoja suunnitelmallisesti lapsen vahvuudet huomioiden. (Laaksonen & Repo 2017, 7.) Kasvattajien tehtävä pienryhmätoiminnassa on tukea lasta pääsemään mukaan ryhmään ja olemaan mukana ryhmän toiminnassa (Järvinen & Mikkola 2015, 40). Kehittämistyöhön sisältyvän tutkielman aineistosta ilmeni kaveritaitojen harjoittelun merkitys yhteistyökumppanin arjessa. Sen vuoksi kaveritaidot lisättiin opinnäytetyön tietoperustaan.

8 Yhteisöllisyyden merkitys pienryhmätoiminnassa

Pieni lapsi omaa herkkyyden ja kiinnostuksen olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa (Järvinen & Mikkola 2015, 25). Kasvattajien on tärkeää ohjata lapsia yhteisöllisyyden rakentamisen taitojen harjoittelussa sekä sosiaalisten taitojen kehittämisessä, sillä nämä taidot ovat tärkeä

osa pienen lapsen elämää. Yhteisöllisyyden ollessa kokemukseen perustuva tunne, on tärkeää saada lapsi kokemaan jo päiväkodissa koettu yhteisöllisyys positiivisena kokemuksena, jotta lapsi kokisi yhteisöllisyyden kantavana voimana. (Koivula 2013, 24.) Työkalun avulla kasvattajat voivat tukea lasten ryhmiin muodostumista ja ryhmässä oman paikkansa löytämistä. Kasvattajilla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden tukemisessa, koska he voivat suunnitelmilla vaikuttaa ryhmän yhteisöllisyyteen. Osalle lapsista Lahnalahden yksiköt ovat paikkana uudet, joten kasvattajien on tärkeää keskittyä auttamaan lapsia talon käytäntöjen opettelussa sekä yhteisöllisyyden luomisessa. Yhteisöllisyyden luomiseen työkalu antaa hyvää tukea jo suunnittelu- vaiheessa.

Lapset saavat päiväkodissa ensimmäisen kokemuksensa siitä, millaista on kuulua johonkin yhteisöön, miltä yhteisöön kuuluminen tuntuu sekä millaisia haasteita yhteisöön kuuluminen voi pitää sisällään. Päiväkodeissa lapsiryhmät ovat aikuisten muodostamia rakenteita, mutta ne tarvitsevat tiettyjä toimintoja, jotta ryhmistä voi kehittyä yhteisöjä. (Koivula 2013, 22.) Liian suuret sekä vaihtelevat ryhmät voivat aiheuttaa vaikeuksia ryhmäprosessin ohjaamisessa sekä vertais- ja ystävyysuhteiden luomisessa (Järvinen & Mikkola 2015, 29).

Päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa lapsille mahdollistetaan osallistuminen eri toimintoihin omilla yhteisöissään. Lasten yhteisön rakentuminen tarvitsee arvoista, säännöistä sekä normeista neuvottelua. Lisäksi yhteisön muodostuminen edellyttää lapsilta samanlaisia leikki-mieltymyksiä sekä kiinnostuksen kohteita, sillä lasten yhteinen leikki on päiväkodissa lasten yhteisön muodostumisen tärkein yhteys. Lasten yhteisöjen muodostumisen kannalta oleellinen asia on lasten väliset tunnesiteet sekä ystävyysuhteet (Koivula 2013, 23). Kasvattajien muodostamien pienryhmien lisäksi voidaan luoda myös muita pienryhmiä, joissa teemana on esimerkiksi jokin tietty leikki. Yhteisön rakentumisen peruselementtinä toimivat pienryhmät, joiden avulla pidetään huoli, että jokainen lapsi on osallinen ja saa mahdollisuuden tutustua muihin lapsiin. (Järvinen & Mikkola 2015, 34-35.)

Lasten ryhmäytymisellä tavoitellaan toistensa kanssa tutustumista, keskinäisten suhteiden luomista sekä turvallisen ja viihtyisän ilmapiirin luomista. Yhteisöllisyys merkitsee lapselle onnellisuutta ryhmään kuulumisesta, joka muodostuu kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta sekä osallisuuden tunteesta. (Järvinen & Mikkola 2015, 34-35.)

9 Vertaisoppiminen pienryhmissä

Varhaiskasvatuksessa vertaisoppimista toteutetaan monella eri tapaa, kuten suuressa ryhmässä, pienryhmässä tai erilaisissa leikkiryhmissä (Koivula 2017, 265). Vertaisoppiminen ryhmässä on yhteisten tavoitteiden täsmentämistä, ymmärtämistä sekä tavoitteisiin sitoutumista ja toiminnan arviointia. Vertaisoppimisen ryhmässä koitetaan yhdessä ymmärtää sekä

rakentaa uutta tietoa. Lapsen on mahdollista rakentaa uusia merkityksiä yhteisten toimintojen avulla. (Marjanen, Ahonen & Majoinen 2013, 60.) Varhaiskasvatuksessa vertaisoppiminen painottuu yhteiseen toimintaan ja ennen kaikkea leikkiin osallistumisen ja sen kautta uuden oppimiseen (Koivula 2017, 265).

Oppimisprosessissa tärkeässä roolissa on vertaissuhteet. Vertaisoppimisen ryhmässä työskennellessä lapsi voi oppia sosiaalisia taitoja, empatiakykyä tai toisen asemaan asettumista. Vertaisoppiminen ryhmässä on lapselle tärkeä osa vuorovaikutustaitojen sekä identiteetin rakentumista. Vertaisryhmissä lapset pääsevät kokeilemaan omia kykyjään, luomaan ystävyysuhteita, leikkimään sekä neuvottelemaan ryhmän kesken. Vertaisryhmässä toimiminen antaa lapselle ihanteelliset olosuhteet itsensä ja mielipiteensä ilmaisuun. Vertaisryhmässä toimiminen opettaa lasta ottamaan vastaan myös muiden kritiikkiä. (Marjanen ym. 2013, 60-61.)

Työkalun avulla vertaisoppimista pienryhmissä on mahdollista suunnitella ja toteuttaa erilaisin pienryhmiin jakamistavoilla. Suunnitteluvaiheessa kasvattajat voivat nimetä pienryhmiin niin sanotut tukilapset, jotka auttavat muita lapsia muun muassa kielen kehityksessä ja kaveritaitojen harjoittelussa. Yhteistyökumppani käyttää tällä hetkellä vertaisoppimista työmenetelmänä muun muassa jakamalla eri kieltä puhuvia lapsia samaan pienryhmään.

10 Kehittämistyön tutkimuksellinen osuus

Opinnäytetyöhön sisältyvän tutkielman tarkoituksena oli selvittää Lahnalahden yksiköiden iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia. Tutkielman avulla kartoitettiin, millä tavoin tällä hetkellä yksiköissä toteutetaan pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia. Lisäksi tutkielman avulla kerättiin tietoa, mihin asioihin tulee kiinnittää huomio pienryhmätoimintojen suunnittelussa ja arvioinnissa. Tutkielman kautta selvitettiin myös, mihin asioihin kasvattajat ovat tyytyväisiä tämän hetken pienryhmätoimintojen suunnittelun sekä arvioinnin osalta ja mitä asioita voisi kehittää. Kyselytutkielman ja teemahaastattelujen vastausten perusteella kehitettiin Lahnalahden yksiköille iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelua ja arviointia tukeva työkalu.

Tutkimuskysymys:

1. Mitä täytyy huomioida iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelussa ja arvioinnissa?

Opinnäytetyöprosessin aikana huomioitiin tutkiva kehittäminen. Kehittämistyön rakenteiden muodostaminen mahdollistui yhteistyökumppanilta kerätyn aineiston avulla, joka tehtiin kvalitatiivisella tutkielmalla. Lisäksi kehittämistyön toteutukseen vaikutti valittu tietoperusta.

Tutkimus- ja kehittämistyöksi luokitellaan soveltava tutkimus, perustutkimus ja kehittämissyö. Tutkimus on osa tieteellistä toimintaa ja parhaassa tapauksessa kehittäminen liittyy tieteelliseen tutkimukseen. Kehittämistä voi tapahtua myös ilman tieteeseen liittymistä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytykset täyttyvät silloin, kun toiminta tähtää huomionarvoisesti uuteen. (Heikkilä ym. 2008, 18.)

Sanalla tutkiva voidaan viitata toimintaan, tutkimukseen sekä tiettyyn suhtautumiseen tai toimintatapaan. Tutkimus voidaan käsittää usealla eri tavalla, muun muassa eri tapausten tai oman toiminnan havainnoimisena, uuden tieteellisen tiedon tavoitteluna, tarkastelutapana tai asenteena. Tieteellinen ajattelu kuuluu myös osaksi tutkimuksellisuutta. Kehittäminen puolestaan tarkoittaa aktiivista toimintatapaa, jonka tarkoituksena on edistyminen. Kehitykselle luodaan suunta, joka yhdeltä tai usealta kannalta tarkasteltuna on myönteinen tai tavoiteltava. Kehittämisen tavoite on usein muutos kohti parempaa. Tutkiva kehittäminen käsitteessä yhdistyy edellä mainitut kaksi käsitettä. Tutkiva kehittäminen liittyy yleiseen tai yksittäiseen tapaan pohtia ja toimia. Lisäksi se on mahdollista ymmärtää työskentelykäytännöksi, jossa tutkimustiedolla ja tutkimuksella on merkittävä rooli kehittämisen ohessa. (Heikkilä ym. 2008, 22-23.)

10.1 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruuseen käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa halutaan saada selville tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kokemuksia tutkittavasta aiheesta. Tutkijan on pidettävä neutraali asema sekä oltava luotettava yhteistyökumppani, jotta tutkimuksen kohteena olevalla henkilöllä on mahdollisuus puhua kokemuksistaan avoimesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillinen piirre on tuottaa rikasta sekä yksilöityä informaatiota tutkittavasta aiheesta. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruussa tavallisesti käytetään yksilöhaastatteluja, ryhmähaastatteluja, dokumenttiaineistoja tai erilaisia havainnointikeinoja. Aineistonkeruumenetelmiä voi myös yhdistellä tutkimuksen aikana. (Puusa & Juuti 2020, 11-14.) Laadullista tietoa voidaan hankkia myös kyselylomakkeen kautta (Surveymonkey 2021).

Survey-tutkimuksessa päätetään etukäteen perusjoukkoa edustava otos tai näyte, jolta kerätään aineistoa kyselyllä tai haastattelulla. Survey-tutkimuksissa kyselyitä sekä haastatteluita voidaan käyttää myös yhdessä niin, että osa tiedoista kerätään haastatteluilla ja osa haastattelujen lomassa jaettavalla kyselylomakkeella. (Uusitalo 2001, 90-91.) Kehittämistyöhön sisältyvän tutkielman aineistonkeruumenetelmänä käytettiin survey-tutkimusta.

Haastattelututkimuksessa tutkija esittää suullisesti esitettävät kysymykset ja kirjoittaa ylös haastateltavan antamat vastaukset. Kyselytutkimuksessa taas tutkimukseen osallistujat vastaavat ja täyttävät itse kyselylomakkeen. (Uusitalo 2001, 91.) Tutkielmassa hyödynnettiin sekä haastattelututkimusta että kyselytutkimusta. Haastatteluilla sekä kyselylomakkeilla

kerättiin aineistoa Ankkalammen Lahnalahden yksiköiden varhaiskasvatuksen opettajilta sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajilta.

10.2 Aineistonkeruu

Aineistonkeruumenetelminä toimivat kyselylomake ja teemahaastattelut. Kyselylomake sisälsi avoimia kysymyksiä, jotka jaettiin neljään teemaan. Avoimien kysymysten kautta haluttiin saada vastaajat kertomaan aiheesta omin sanoin. Teemat olivat taustatiedot, pienryhmätoiminta, pienryhmätoiminnan suunnittelu sekä arviointi.

Lomakkeen selkeä ulkoasu ja maltillinen pituus voivat vaikuttaa merkittävästi vastausten saamiseen, sillä kohtuuttoman pitkä kysely vähentää halua vastata. Kyselyyn vastaaminen helpottuu, kun kysymykset on aseteltu loogisesti. Lisäksi kyselyn kohdejoukossa olevat kielivähemmistöt on hyvä huomioida resurssien puitteissa. (Tietoarkisto 2021.) Kyselylomakkeen (Liite 3 &4) kysymykset tehtiin sekä suomeksi, että englanniksi, joka mahdollisti kaikille kasvattajille yhtäläiset mahdollisuudet vastata kyselyyn. Linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin Lahnalahden yksiköiden yhteiseen sähköpostiin. Lahnalahden yksiköissä työskentelee kahdeksan kasvattajaa ja kyselylomake oli suunnattu kuudelle kasvattajalle. Kuudesta kasvattajasta kyselytutkielmaan osallistui viisi. Vastausaika kyselylomakkeeseen oli kaksi viikkoa aikavälillä 22.2.-8.3.2021.

E-lomake on selainkäyttöinen ohjelmisto ja sähköisen asioinnin alusta, jolla on mahdollista luoda ja julkaista monipuolisia verkkolomakkeita (Eduix Oy 2021). Kyselylomake toteutettiin sähköisenä kyselynä E-lomake työkalun avulla. Tutkimuksen kannalta E-lomake oli helppokäyttöinen ja vastasi hyvin tarkoitusta sekä sopi kyseiselle kohderyhmälle. E-lomakkeen avulla vastaajat pystyivät itse valitsemaan sopivan ajankohdan vastaamiselle vastausajan sisältä. Kysely toteutettiin sähköisesti, jotta kasvattajien oli mahdollisimman helppo vastata kyselyyn työpäivän aikana muun työnsä ohella. Sähköinen kysely mahdollisti myös lähikontaktien välttämisen koronaepidemian aikana.

Kyselylomakkeen kysymykset jaoteltiin neljään teemaan, jotka olivat taustatiedot, pienryhmätoiminta, pienryhmätoiminnan suunnittelu ja arviointi. Taustatiedoissa kysyttiin kasvattajien ammattinimikettä, työkokemusta varhaiskasvatuksessa vuosina sekä minkä ikäisten lasten ryhmässä vastaaja työskentelee.

Pienryhmätoiminnan teema sisälsi kuusi kysymystä. Vastaajilta kysyttiin millaisia etuja kasvattajat kokevat pienryhmätoiminnalla olevan varhaiskasvatuksessa, miten pienryhmätoiminta toteutuu tällä hetkellä Lahnalahdessa, millaiset resurssit ja rakenteet yksiköissä on iltapäivien pienryhmätoiminnan osalta, millaisia pienryhmäaktiviteetteja järjestetään sekä millaisia aktiviteetteja toivottaisiin enemmän.

Pienryhmätoiminnan suunnittelua käsittelevässä teemassa kysyttiin, millä kokoonpanolla kasvattajat suunnittelevat iltapäivien pienryhmätoiminnat, mitä asioita kasvattajat huomioivat suunnitellessaan iltapäivän pienryhmätoimintaa ja millä tavoin kasvattajat huomioivat pedagogiset tavoitteet sekä oppimisen alueet. Lisäksi tässä teemassa kysyttiin, miten eri ikäisten lasten pienryhmätoiminnan suunnittelu eroaa toisistaan sekä mitkä asiat koetaan tällä hetkellä toimiviksi ja mitä kehitettävää olisi iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelun ja toteutuksen osalta.

Arvioinnin teemassa kysyttiin, millä tavoin tällä hetkellä iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelua ja toteutusta arvioidaan, mikä tällä hetkellä on toimivaa arvioinnin osalta sekä arvioinnin kehityskohteita. Teeman kautta kysyttiin myös, mitä asioita kasvattajat huomioivat arvioidessaan pienryhmätoimintaa sekä millä tavoin arviointia olisi hyvä toteuttaa yksiköissä.

Teemahaastattelussa osa haastattelun rungosta on suunniteltu etukäteen, jonka kautta tutkija voi ohjata haastattelua kontrolloimatta sitä kuitenkaan täysin. Teemahaastattelu luodaan valittujen teemojen sekä niitä täsmentävien kysymysten kautta. Teemahaastattelua pidetään soveltavana haastattelumenetelmänä, jossa tutkimukseen osallistuvaa henkilöä kannustetaan keskustelemaan aiheesta vapaamuotoisesti. Teemahaastattelun etenemisen kannalta on tärkeää pohtia, millä keinoilla eri teemat ohjaavat haastattelun kulkua. Teemahaastatteluun valittujen teemojen tehtävänä on antaa mahdollisimman paljon aineistoa, jota tutkija voi analysoida nojaten aiheen tietoperustaan. Teemahaastattelu on haastattelumenetelmänä vapaa- muotoinen sekä mukautuva. (Puusa 2020, 112-113.)

Teemahaastattelu valikoitui toiseksi tutkimusmenetelmäksi, sillä se mahdollisti tarkennetun tiedon hankintaa tutkielman aiheeseen. Teemahaastattelujen aikana esitettiin valmiiksi suunniteltujen kysymysten ohella haastateltaville lisäkysymyksiä, joita nousi esiin haastattelun aikana. Haastattelujen aikana oli mahdollista kysyä tarkennuksia haastateltavien vastauksiin. Menetelmä antoi kasvattajille tilaisuuden reflektoida nykyistä iltapäivätoimintaa sekä sen haasteita ja etuja. Teemahaastattelu tuki ja syvensi kyselytutkimuksella kerättyä aineistoa.

Kehittämistyön suunnittelun ja toteutuksen edistymisen kannalta teemahaastattelut olivat toimivia, sillä niiden aikana sai jaettua haastateltavien kanssa ajatuksia kehittämistyötä koskien. Teemahaastattelut ohjasivat työkalun suunnittelua ja visuaalisen ilmeen muotoutumista.

Teemahaastatteluiden kysymykset (Liite 5) olivat yhdensuuntaisia kyselylomakkeen kysymysten ja rakenteen kanssa. Osa teemahaastattelun kysymyksistä oli kuitenkin erilaisia, kuin kyselylomakkeessa, sillä erilaisten kysymysten koettiin antavan täysin samoihin kysymyksiin verrattuna enemmän lisäarvoa kehittämistyöhön. Kysymysten valinnassa huomioitiin myös se, että kysymysten avulla olisi helppo jatkaa keskustelua ja esittää mahdollisia lisäkysymyksiä vastaajille.

Taustatietoja koskevat kysymykset olivat teemahaastattelussa samat kuin kyselylomakkeessa. Pienryhmätoimintaa koskevan teeman kysymyksissä kysyttiin aluksi, mitä varhaiskasvatuksen pienryhmätoiminta merkitsee haastateltavalle. Lisäksi haastateltavilta kysyttiin, mitä pienryhmätoiminnan järjestämisessä on tärkeää huomioida. Teemassa kysyttiin myös pienryhmätoiminnan rakenteista se, montako pienryhmää iltapäivisin järjestetään ja montako lasta on yhdessä ryhmässä. Teeman viimeisenä kysymyksenä haastateltavilta kysyttiin iltapäivien pienryhmätoimintojen aktiviteeteista sekä siitä, miten aktiviteetit valikoituvat.

Pienryhmätoiminnan suunnittelua käsittelevän teeman kysymykset olivat sisällöltään yhden-suuntaisia kyselylomakkeen kanssa, joskin niiden muotoiluissa oli eroavaisuuksia. Haastattelussa kysyttiin kasvattajailta kaksi erilaista kysymystä, kuin mitä kyselylomakkeessa oli. Eroavina kysymyksinä kyselytutkielmaan verrattuna haastattelussa kysyttiin, kuka Lahnalahdessa suunnittelee iltapäivien pienryhmätoiminnat sekä millä tavoin haastateltavat osallistuvat suunnitteluun.

Teemahaastattelujen pienryhmätoiminnan arviointia koskevassa teemassa kysymykset olivat yhtä kysymystä lukuun ottamatta samat. Poikkeavana kysymyksenä kyselytutkielmaan verrattuna teemahaastatteluiden arviointiin liittyvissä kysymyksissä kysyttiin, kokevatko kasvattajat pienryhmätoiminnan arvioinnin merkittävänä vai ei ja miksi. Edellä mainittu kysymys koettiin keskeiseksi, ja se haluttiin sisällyttää haastatteluun syvempää tarkastelua varten. Aiheeseen liittyvän keskustelun arvioitiin tuovan lisäarvoa analyysiä varten.

Teemahaastattelujen tavoite oli vahvistaa tutkielman laadullisuutta ja saada lisää tietoa Lahnalahden yksiköiden iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelusta sekä arvioinnista. Teemahaastattelut toteutettiin kahdelle kasvattajalle Teams -sovelluksen kautta etäyhteydellä. Haastatteluun osallistui yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Haastattelun kysymykset lähetettiin etukäteen haastateltaville tutustuttavaksi. Teemahaastattelut nauhoitettiin osallistujien luvalla. Teemahaastattelut toteutettiin 22.2.2021 ja 4.3.2021.

10.3 Aineiston analysointi

Sisällönanalysissa tutkitaan, mitä aineistosta saadaan selville. Tutkittavat aineistot voivat olla muun muassa kirjoitettuja tekstejä, haastatteluita tai keskusteluja. Sisällönanalysissa on tarkoitus saada käsitys, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineistossa halutaan antaa tietoa. (Vuori 2021.) Ennen aineistonkeruuta opinnäytetyön tekijät tutustuivat erilaisiin tapoihin analysoida kvalitatiivista tutkielmaa ja analysoinnissa päädyttiin aineiston sisällönanalysiin.

Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on saada aikaan kerätystä aineistosta hyvä kokonaisuus, jonka avulla voidaan tuottaa rikas sekä perusteltu tulkinta ja perustellut johtopäätökset tutkittavasta aiheesta. Analyysin tuottaminen sisältää eri osien analysointia sekä osien

perusteella synteessin laatimista. Analyysivaiheessa aineistoa on mahdollista eritellä, tiivistää sekä luokitella. Synteessissä halutaan luoda aineiston kokonaiskuva ja esittää tutkimuskohde uudesta perspektiivistä. (Puusa 2020, 148.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tulkitsemaan sekä hahmottamaan kokonaisuuksia ja keräämään aineistoa monessa vaiheessa käyttäen rinnakkain eri menetelmiä. Monen eri menetelmän rinnakkain käyttäminen mahdollistaa analyysin teon koko tutkimusprosessin ajaksi. Aineiston keruun sekä analysointivaiheiden välillä vuoropuhelu tuo tutkimukseen joustavuutta ja antaa mahdollisuuden muutosten tekemiseen aineiston keruun aikana. (Puusa 2020, 146.)

Litterointi on muun muassa nauhoitetun puheen tai kirjoitetun tekstin puhtaaksi kirjoittamista. Litteroinnissa on tärkeää kirjata ylös jokainen puhuttu lause ja virke, jotta tutkimuksen kannalta kaikki tärkeä materiaali tulee huomioitua analysoinnissa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Aineiston analysointi aloitettiin käymällä kyselytutkielman aineisto läpi sekä kuuntelemalla nauhoitetut teemahaastattelut. Seuraavaksi kyselytutkielman sekä teemahaastatteluiden kautta kerätty aineisto litteroitiin Word -tiedostolle. Kyselylomakkeen englanninkieliset vastaukset käännettiin suomen kielelle analysoinnin helpottamiseksi.

Useiden lukukertojen aikana tutkija analysoi aineistossa esiintyviä merkityskokonaisuuksia ja tekee niistä alustavia näkemyksiä. Tutkija tarkastelee aineiston laatua sekä sisältöä esimerkiksi siten, millä tavoin esitetyt näkökulmat sekä tulkinat eroavat toisistaan ja tarjoaako aineisto eri analysointivaiheiden kautta tutkijalle vastaukset asetettuihin kysymyksiin. (Puusa 2020, 152.) Litteroitua aineistoa käytiin läpi moneen kertaan ja kirjasttiin toiselle Word -tiedostolle muistiinpanoja sekä havaintoja litteroidusta aineistosta.

Havaintojen luokittelu eli teemoittelu tarkoittaa analyysiaiheiden ryhmittelemistä kategoriottain. Teemoittelu viittaa siihen, että analysoidessa aineistoa keskitytään tutkimaan niitä yksityiskohtia, jotka ovat olleet yhteisiä monelle tutkimukseen osallistuneelle. Yhdistelemällä aineistoa voidaan löytää eri teemojen säännönmukaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Teemat voivat muodostua etukäteen suunniteltujen teemojen mukaisesti tai aineiston sisältä löytyvistä uusista teemakokonaisuuksista. (Puusa 2020, 152-153.) Analysoinnissa käytettiin havaintojen luokittelua, jossa käytettiin apuna kyselylomakkeessa ja teemahaastattelussa olleita teemoja. Vastaukset jaettiin analysointivaiheessa omien teemojensa alle, joka selkeytti aineiston tulkitsemista.

Koodaaminen tarkoittaa samaa tarkoittavien sanojen tai samoja merkityksiä sisältävien lauseiden tunnistamista ja merkitsemistä eri koodeilla (Puusa 2020, 152). Jokaisen kyselylomakkeen sekä teemahaastatteluiden teeman kysymyksen vastaus laitettiin omiin teemoihinsa allekkain värikoodien mukaan. Teemahaastatteluiden vastaukset jaoteltiin samalla tavalla, kuin kyselylomakkeen vastaukset. Tämä helpotti aineiston analysointia, kun vastaukset olivat jaoteltu selkeästi.

Kvantifioinnilla eli määrällisellä analysoinnilla tarkoitetaan sitä, että aineistosta lasketaan erilaisia asioista esimerkiksi sanojen esiintyvyyttä. Laskeminen auttaa aineiston organisointia havainnollistaen sekä kuvaten tutkimusaineiston sisältöä. (Puusa 2020, 152.) Aineiston analysoinnissa käytettiin kvantifiointia. Kerätyn aineiston litteroinnin aikana esiintyi useasti samoja tai samaa tarkoittavia sanoja, joka auttoi kehittämistyön teemojen valintaan. Aineistosta laskettiin ja merkattiin eri väreillä yksittäisiä sanoja ja ilmaisuja, jotka tarkoittivat samaa asiaa. Värikoodatut sanat, lauseet sekä virkkeet auttoivat hahmottamaan esille nousevat teemat tekstimassasta.

10.4 Aineiston tulokset

Kyselylomakkeen sekä teemahaastattelujen ensimmäinen teema käsitteli henkilökunnan taustatietoja. Teeman tarkoituksena oli selvittää vastaajan ammattinimike, työkokemus vuosina sekä minkä ikäisten lasten kanssa hän työskentelee. Ajatuksena oli, että aineiston analysointivaiheessa hyödynnetään vastaajien taustatietoja, mutta opinnäytetyöprosessin aikana tuli ilmi, että näitä tietoja ei olisi tarvittu kehittämistyökalun luomiseen. Alkuperäinen ajatus oli, että analysoinnissa olisi verrattu, poikkeavatko varhaiskasvatuksen hoitajien ja varhaiskasvatuksen opettajien vastaukset toisistaan. Lisäksi ajatuksena oli, että aineiston analysointivaiheessa olisi tutkittu, vaikuttaako kasvattajien työkokemus pienryhmätoiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Aineiston analysoinnissa ei kuitenkaan huomioitu vastaajien taustatietoja, sillä kehittämistyön luomisessa huomattiin, että nämä tiedot eivät olleet oleellisia kehittämistyön suunnittelussa.

Kyselylomakkeen ja teemahaastattelujen toinen teema oli pienryhmätoiminta. Teeman avulla kartoitettiin, millaisia etuja pienryhmätoiminnalla on, sekä miten pienryhmätoiminta toteutuu tällä hetkellä Lahnalahden yksiköissä. Lisäksi haluttiin selvittää, miten kasvattajat kokevat pienryhmätoiminnan. Toisen teeman vastausten perusteella oli selvää, että Lahnalahden yksiköissä pidetään pienryhmätoimintaa merkittävänä osana yksiköiden arkea ja sitä toteutetaan yksiköissä päivittäin kaikissa toiminnoissa. Kasvattajien mielestä pienryhmätoiminnasta tekee merkityksellistä muun muassa lapsen yksilöllisen kohtaamisen ja lapsen kuulluksi tuleamisen mahdollistaminen sekä lapsen oppimisen ja kehityksen havainnointi. Vastauksista ilmeni, että pienryhmätoiminnan avulla oppimisympäristö saadaan rauhallisemmaksi, joka mahdollistaa kiireettömyyttä arkeen sekä rauhalliset oppimistilanteet. Teemahaastatteluiden sekä kyselylomakkeen vastausten perusteella kävi ilmi, että pienryhmässä kasvattajien on helpompi antaa yksilöllisempää huomiota lapsille. Kasvattajat nostivat vastauksissaan esiin, että pienryhmätoiminnan avulla lapset oppivat toimimaan yhdessä muiden lasten kanssa.

Iltapäivän pienryhmätoiminnan rakenteiden ja resurssien osalta ilmeni eri näkemyksiä vastaajien kesken. Osasta vastauksista ilmeni tarve suunnitellumpaan iltpäivien pienryhmätoimintaan. Toimintaa suunnitellaan ensisijaisesti aamupäiville ja iltpäivän pienryhmätoiminnan

suunnittelu toteutuu enemmän päiväkohtaisesti. Osa vastaajista puolestaan koki iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelun sujuvaksi.

”Työn organisointi, ei mahdollistu, jos ei ole tehty kunnan rakenteita. Rakenteet tarkoittavat sitä, että kaikki työntekijät tietävät kuka tekee, mitä tekee ja missä tekee ja milloin tekee. Rakenteet mahdollistavat myös sen, että lapset tietävät missä heidän tulee olla ja mitä heidän tulee tehdä. Aikataulukutus ja rakenteet ovat ne, jotka aikuiset luovat.”

Kyselylomakkeen sekä teemahaastatteluiden kolmas teema oli pienryhmätoiminnan suunnittelu, jonka tarkoituksena oli saada käsitys siitä, millä tavoin yksiköissä suunnitellaan pienryhmätoimintaa. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä kehittämistyön tulee sisältää, jotta se tukee kasvattajien suunnittelutyötä mahdollisimman hyvin.

Kasvattajat kokivat tärkeänä, että suunnitellaan toimintaa, joka haastaa ja harjoittaa lasten taitoja iän ja kehityksen mukaan. Tutkielman vastauksissa selvisi, että oppimisen alueet huomioidaan esimerkiksi siten, että jokaiselle päivälle lapsille pyritään suunnittelemaan erilaista pienryhmätoimintaa. Monet kasvattajista kokivat, että nimenomaan iltapäiville kaivattaisiin enemmän etukäteen suunniteltua toimintaa ja keskittyttäisiin enemmän kaveritaitojen kehittämiseen. Yksiköissä on lähdetty suunnittelemaan kaveritaitojen harjoittelemista jakamalla lapsia pienryhmiin, joiden avulla harjoitellaan erilaisissa kokoonpanoissa kaveritaitoja.

”Otamme huomioon pienryhmätoiminnoissa ryhmän tarpeet. Tällä hetkellä kiinnitämme huomiota ystävyyssuhteisiin ja jaamme lapsia pienryhmiin tukien uusia ystävyyssuhteita ja kielen kehitystä.”

”Kaveritaidot ja tunnetaidot olleet vahvasti esillä. On kiinnitetty huomio siihen, että aikuinen valitsee leikkiparit, jotta opitaan leikkimään erilaisten kaverien kanssa eikä aina sen pelkän parhaan kaverin kanssa.”

”Ehkä iltapäivätoimintaa voisi tarkemmin huomioida viikkopalaverissa ja yrittää suunnitella ennakkoon. Myös kaverisuhteiden ylläpitoon liittyviä toimintatehtäviä voisi huomioida enemmän.”

Vastauksista kävi ilmi, että iltapäivän pienryhmätoiminnan toteutukseen ei ole yhtä paljon aikaa, kuin aamupäivän pienryhmätoiminnan toteutuksessa. Iltapäivän pienryhmätoiminta painottuu pienemmällä lapsilla pääsääntöisesti pukeutumis- ja siirtymätilanteisiin, jotka tehdään porrastetusti. Isompien lasten kohdalla iltapäivisin voidaan toteuttaa suunnitellumpaa pienryhmätoimintaa, jossa on mahdollista keskittyä enemmän esimerkiksi kaveritaitojen harjoitteluun. Vastausten perusteella ilmeni, että yksiköissä järjestetään monipuolista pienryhmätoimintaa, mutta kaveritaitojen harjoitteluun voitaisiin keskittyä enemmän.

Yksiköissä pienryhmien koko on tyypillisesti kolmesta neljään lasta. Pienempien lasten kohdalla pienryhmät vielä muotoutuvat, koska suurin osa on aloittanut päiväkodin vuoden 2021 alussa. Isommat lapset muodostavat oman pienryhmän, joka mahdollistaa myös iltapäivisin

enemmän suunniteltua toimintaa. Vastauksissa selvisi, että isompia ja pienempiä lapsia jaetaan välillä keskenään pienryhmiin.

”Ryhmäjako tapahtuu ryhmien sisällä yleensä. Joskus pienet ja isot lapset sekoitetaan ja aktiviteetit jaetaan sen mukaan.”

Kyselylomakkeen ja teemahaastatteluiden viimeinen teema oli pienryhmätoimintojen arviointi. Tämän teeman kysymysten avulla haluttiin selvittää yksiköiden tämänhetkisiä arviointikäytäntöjä pienryhmätoimintaan liittyen ja viedä yksiköiden pienryhmätoiminnan arviointia eteenpäin. Kyselyn sekä haastatteluiden perusteella iltapäivän pienryhmätoimintaa arvioidaan enimmäkseen keskustelemalla. Kasvattajat kokevat toiminnan arvioinnin keskusteluna toimivana, mutta arvioinnin tarkempi dokumentointi olisi hyödyllistä, jotta sen avulla voitaisiin seurata toiminnan kehittymistä ja kehittää toimintaa.

”Arvioinnin dokumentointia tulisi parantaa. Tämä helpottaa toiminnan kehittämistä, jos arviointi olisi dokumentoitu paperille. Näin niihin olisi myös helppo palata myöhemmin.”

Kyselylomakkeen sekä haastattelujen aineistoista nousi tarve arvioida iltapäivien pienryhmätoiminnasta toiminnan onnistumiset sekä epäonnistumiset, toiminnan kehityskohteet ja opettellut asiat. Vastauksissa nostettiin esille, että iltapäivän pienryhmätoiminnan arvioinnissa on hyvä käydä läpi lasten sekä kasvattajien kokemukset toiminnasta, päästiinkö toiminnassa tavoitteisiin, ryhmäjakojen toimivuus sekä kaverisuhteiden harjoittelun onnistuminen. Kasvattajista suurin osa koki, että iltapäivien pienryhmätoimintojen arviointi on paras toteuttaa viikoittain viikkosuunnittelujen tai tiimipalaverien yhteydessä. Kasvattajat kokivat, että arviointi on paras toteuttaa yhdessä tiimin kesken.

11 Kehittyvät kaveritaidot työkalun muodostuminen

Työkalu (Liite 6, 7, 8 & 9) muotoutui tietoperustan pohjalta sekä kyselylomakkeen ja teemahaastattelujen aineiston perusteella. Työkalun nimeksi muotoutui kehittyvät kaveritaidot pienryhmätoiminnassa. Alkuun työkalun nimi oli iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelu ja arviointia tukeva työkalu, mutta kehittämistyöprosessin aikana nimeä selkiytettiin ja lyhennettiin. Nimeen tuotiin kaveritaidot mukaan, sillä kaveritaidot nousivat tutkielman vastauksista esiin.

Koko kehittämistyön prosessin aikana keskityttiin siihen, että työkalu on yhteistyökumppanille mahdollisimman helppokäyttöinen muun suunnittelu- ja arviointityön ohessa. Tarkoitus on, että se ei vie liian isoa osaa muusta suunnittelutyöstä, jotta työkalu on helppo ottaa suunnittelu- ja arviointityöhön mukaan. Työkalu sisältää sekä suomeksi että englanniksi käyttöohjeet sekä iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelu- ja arviointilomakkeet. Suunnittelu- ja

arviointilomakkeeseen on sisällytetty sekä englanninkieliset että suomenkieliset tekstit. Tarkoituksena on, että tiimit käyttävät lomaketta muun viikkosuunnittelun yhteydessä. Aineistosta ilmeni, että yksiköissä suunnitellaan pienryhmätoimintaa tiimin kesken, joten sen vuoksi viikkosuunnittelun yhteyteen kehitetty työkalu koettiin toimivana.

Aineiston perusteella lähdettiin kehittämään sopivaa suunnittelu- ja arviointilomaketta, joka tukee yksiköiden tarpeita iltapäivien pienryhmätoimintojen suhteen. Kehittämistyön aikana ideat työkalun visuaalisesta ilmeestä sekä sisällöstä vaihtelivat moneen kertaan, ennen kuin päädyttiin lopulliseen versioon. Tutkielmassa selvitettiin, eroavatko eri ikäisten lasten pienryhmätoiminnan suunnittelu toisistaan. Kehittämistyön alussa ajateltiin, että eri ikäisten lasten ryhmille tehdään omat suunnittelulomakkeet. Kuitenkin tutkielman aineistoa analysoidessa tultiin siihen tulokseen, että yksiköiden jokaiselle ryhmälle luodaan sama arviointi- ja suunnittelulomake. Kehittyvät kaveritaidot työkalun käyttöä voidaan soveltaa jokaisen ryhmän tarpeiden mukaan. Lomake on suunniteltu iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnitteluun ja arviointiin, mutta sitä voidaan käyttää myös muussa pienryhmätoimintojen suunnittelu- ja arviointityössä.

Lomaketta suunnitellessa tarkoitus oli saada sekä suunnittelu- että arviointilomake yhdelle yhteiselle sivulle, jotta työkalu olisi mahdollisimman tiivis kokonaisuus. Kehittämistyön aikana tultiin siihen tulokseen, että kokonaisuudesta saa ymmärrettävämmän, kun kumpikin lomake on omalla sivullaan. Näin lomakkeiden ilme säilyy mahdollisimman selkeänä ja kasvattajien on helpompi toteuttaa suunnittelu- sekä arviointityötä.

Työkalun käyttöohjeet kirjoitettiin mahdollisimman selkeästi ja ytimekkäästi, jolloin kasvattajien oli helpompi sisäistää, kuinka työkalua käytetään. Ohjeet jaettiin kahden eri otsikon alle, joista ensimmäisessä kerrotaan työkalun tarkoitus. Toisen otsikon alla on ohjeistus työkalun käytöstä. Ohjeissa kerrotaan kohta kohdalta, kuinka työkalua täytetään. Ohjeiden pituus pyrittiin pitämään alle sivun mittaisena, jotta se tukee yhteistyökumppanin tehokasta ajankäyttöä. Työkalun suunnittelun loppuvaiheella yhteistyökumppanin vastuuhenkilöltä kysyttiin palautetta työkalusta. Yhteistyökumppanin mielestä työkalu vaikutti hyvältä, joten työkalu laitettiin sellaisenaan heille kokeiltavaksi.

Kehittämistyöprosessin aikana oltiin tiiviisti yhteydessä yhteistyökumppanin kanssa ja mietittiin juuri heidän yksiköitään palvelevaa työkalua. Avoin kommunikointi teki kehittämistyön prosessista miellyttävää ja yhteistyökumppanilta oli helppo varmistaa prosessin kulun eri vaiheiden toteutumista. Avoin vuoropuhelu auttoi ja edisti työn onnistumista tilanteissa, joissa tarvittiin yhteistyökumppanin näkemystä.

Kaikkia kehittämistyöhön sisältyvän tutkielman aineistoja ei hyödynnetty kehittämistyön luomisessa, sillä ne eivät olleet oleellisia kehittämistyön toteutumisessa. Kuitenkin aineistoja analysoidessa saatiin paljon uutta tietoa ja keskustelun aiheita pienryhmätoiminnasta.

Opinnäytetyön tekijät kokivat, että saivat tutkielman vastauksista paljon ajatuksia ja pohdittavaa, jotka kasvattavat ammattitaitoa tulevina varhaiskasvatuksen opettajina. Opinnäytetyön tekijät kokivat, että tutkielma oli onnistunut, vaikka joukossa oli kysymyksiä, joita ei huomioitu lopullisessa työssä. Vastauksista saatiin paljon tietoa, jota opinnäytetyön tekijät voivat hyödyntää tulevaisuudessa työssään.

11.1 Suunnittelulomakkeen muodostuminen

Opetushallituksen (2018) mukaan monipuoliset työtavat ovat oppimisen väline sekä opettelun kohde, jonka vuoksi on tärkeää, että kasvattajat ohjaavat lapsia hyödyntämään monipuolisesti erilaisia työmenetelmiä eri kokoisissa ryhmissä. Eri työmenetelmien valitsemiseen ohjaa varhaiskasvatukselle määritetyt tehtävät sekä tavoitteet. Lisäksi eri työmenetelmien valintaa ohjaavat lasten ikä, tarpeet, edellytykset sekä kiinnostuksen kohteet. (Opetushallitus 2018, 38.) Työkalun alkuun kasvattajat kirjaavat ryhmän nimen sekä viikon, jolle suunnittelu ja arviointi tehdään. Ensimmäinen kohta, johon kasvattajat suunnittelevat iltapäivien pienryhmätoimintoja on aktiviteettien suunnittelu. Tähän kohtaan kasvattajat voivat suunnitella kullekin viikonpäivälle, millaista pienryhmätoimintaa toteutetaan. Pienryhmätoimintaa suunniteltaessa oleellinen asia on, että aktiviteetit suunnitellaan etukäteen ja niillä on selkeä tavoite.

Kyselytutkielman pienryhmätoimintaa käsittelevässä teemassa kysyttiin yhteistyökumppanilla käytössä olevista pienryhmäaktiviteeteista. Kehittämistyön alussa suunniteltiin, että työkaluun sisällytetään lista valmiista aktiviteetteja kasvattajien pienryhmätoimintojen suunnittelun tueksi. Alkuperäinen suunnitelma oli listata kehittämistyöhön ne aktiviteetit, joita kyselytutkielman mukaan yksiköissä toteutetaan sekä, mitä kasvattajat toivoivat iltapäivien pienryhmätoimintoihin. Kehittämistyön aikana huomattiin, että työkalu ei palvele tarvittavalla tavalla yhteistyökumppanin tarvetta monipuolisemmista iltapäivien pienryhmätoimintoista, jos työkalussa on valmiit esimerkit aktiviteeteista. Se voi ajaa monipuolisten aktiviteettien suunnittelua päinvastaiseen suuntaan. Siitä huolimatta, että kasvattajien aineistossa nousseita aktiviteetteja ei huomioitu kehittämistyössä, opinnäytetyön tekijät toivovat, että kasvattajat hyödyntävät aineistossa mainitsemiaan aktiviteetteja pienryhmätoimintojen suunnittelussa ja kehittämistyön käytössä.

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on jaettu varhaiskasvatuksen pedagogiset tavoitteet oppimisen alueiksi (Opetushallitus 2018, 40). Kuten edellä kappaleessa 5.6 kerrottiin, oppimisen alueita tulee hyödyntää luonnollisesti ja laaja-alaisesti varhaiskasvatuksessa (Ahonen 2017b, 162-163). Tutkielmassa selvitettiin, miten varhaiskasvatuksen oppimisen alueet näkyvät pienryhmätoimintojen suunnittelussa. Monipuolisten aktiviteettien suunnittelua helpottaa lomakkeen toinen kohta, johon merkataan pienryhmätoimintojen suunnittelussa huomioitu oppimisen alue. Aineiston sekä teoreettisen viitekehyksen pohjalta suunnittelulomakkeeseen luotiin kohta, johon jokainen oppimisen alue on kirjattu. Tämän kohdan avulla

kasvattajat voivat katsoa toimintaa suunnitellessa, tuleeko oppimisen alueet huomioitua viikoittaisessa suunnittelussa monipuolisesti. Oppimisen alueiden selkeä näkyminen työkalun suunnittelulomakkeessa helpottaa kasvattajien pedagogisen suunnittelun tavoitteellisuutta.

Suunnittelulomakkeen kolmanteen kohtaan suunnitellaan, millaisia kaveritaitoja viikon aikana opetellaan. Suunnittelulomakkeeseen haluttiin sisällyttää aineistosta nousseet kaveritaitojen harjoittelu ja niiden suunnittelu. Opinnäytetyön kaveritaitoihin liittyvä tietoperusta osoittaa kaveritaitojen harjoittelun merkittävyyden osana varhaiskasvatusta. Viikon aikana yhteistyökumppanin arjessa tulee oletetusti harjoiteltua myös muita kaveritaitoja, kuin suunnittelulomakkeeseen on merkattu. Kyseisen suunnittelukohdan tarkoitus kuitenkin on, että kaikki kasvattajat tiedostavat sen kaveritaidon, johon erityisesti keskitytään viikon aikana.

Kappaleessa 5.1 oleva tietoperusta osoittaa, että pienryhmän lapsimäärän ollessa vähemmän kuin viisi, voi kasvattajan olla helpompi antaa jokaiselle lapselle tarvittava määrä yksilöllistä huomiota (Wasik 2008, 516). Suunnittelulomakkeen viimeiseen kohtaan on tehty taulukko, johon suunnitellaan pienryhmät. Suunnittelulomakkeeseen pienryhmien jako on mahdollista toteuttaa eri menetelmien avulla iltapäivien aikataulun mukaan. Taulukkoon kasvattajat voivat suunnitella pienryhmät etukäteen, kasvattajat voivat suunnitella lasten kanssa pienryhmiin jaot tai ryhmät voidaan muodostaa arpomalla. Suunnittelulomakkeessa olevaan taulukkoon voi suunnitella enintään neljä pienryhmää. Tähän päädyttiin aineiston perusteella, joista selvisi, että yksiköissä lapsiryhmät jaetaan kolmesta neljään pienryhmään. Lisäksi taulukko on suunniteltu siten, että jokaiseen lokeroon mahtuu kolmen tai neljän lapsen nimi pienryhmäjako varten, sillä tutkielmasta selvisi, että yksiköissä pienryhmät ovat kolmen tai neljän lapsen kokoisia. Tarkoituksena on, että kasvattajat pitävät kaveritaidot, vertaisoppimisen sekä yhteisöllisyyden mielessä, kun suunnittelevat pienryhmille toimintaa. Työkalun taulukkoa apuna käyttäen kasvattajat suunnittelevat pienryhmäjaot siten, että kaveritaitojen harjoittelu, vertaisoppiminen sekä yhteisöllisyys mahdollistuvat monipuolisesti.

11.2 Arviointilomakkeen muodostuminen

Varhaiskasvatuksessa järjestettävän toiminnan on oltava suunnitelmallista sekä säännöllistä. Arvioinnilla halutaan edesauttaa varhaiskasvatuksen laatua, tunnistaa toimintojen vahvuudet sekä tuoda esiin kehittämistarpeita. (Opetushallitus 2018, 61.) Aineiston perusteella osa kasvattajista koki, että pienryhmätoimintojen arviointia voisi kirjoittaa vielä enemmän ylös, jonka vuoksi työkaluun suunniteltiin arviointilomake. Työkalun arviointiosuutta kasvattajat voivat kirjata tiimien kesken tai heille sopivalla tavalla.

Arviointilomakkeessa on neljä kysymystä, joiden avulla kasvattajat voivat kirjoittaa kuluneen viikon arvioinnin. Arviointilomakkeen kysymykset valikoituivat aineiston perusteella ja arviointilomakkeeseen valittiin ne asiat, jotka tulivat useimmiten esille aineistosta. Arviointilomakkeessa haluttiin jättää kasvattajille tilaa reflektoida vapaasti viikon aikana nousseita

ajatuksia, joten viimeiseksi arviointikohdaksi jätettiin tilaa avoimille ajatuksille. Arviointilomakkeen kysymykset ovat seuraavat:

1. Mikä onnistui?
2. Missä on kehitettävää?
3. Miten kaveritaitojen harjoittelu sujui?
4. Heränneet ajatukset viikosta?

12 Työkalun palaute ja jatkokehitys

Yhteistyökumppanille lähetettiin palautelomakkeen saatekirje sekä palautelomake (Liite 10) viikkoa ennen työkalun kokeiluajan päättymistä 26.4.2021. Palautelomakkeessa kasvattajia pyydettiin vastaamaan palautelomakkeeseen tiimeittäin. Yksiköt vastasivat kuitenkin palautelomakkeeseen yksiköittäin eli palautteita tuli kaksi kappaletta, mutta se ei vaikuttanut palautteen arviointiin. Palautelomakkeessa oli viisi kohtaa, johon kasvattajat kirjasivat palautetta avoimiin kysymyksiin. Palautelomakkeen ilme haluttiin tehdä selkeäksi ja palautekysymykset muotoiltiin mahdollisimman ymmärrettäviksi. Palautelomakkeeseen yhdistettiin kysymykset sekä suunnittelu- että arviointilomaketta koskien. Jälkikäteen mietittynä olisi ollut hyvä tehdä erilliset palautekysymykset suunnittelulomakkeelle ja arviointilomakkeelle, sillä nyt arviointilomakkeen palautteiden osuus jäi pienemmäksi. Palautteet olivat kuitenkin riittävät ja antoivat kuvan siitä, miten työkalun käyttö koettiin yksiköissä.

Palautelomakkeessa kysyttiin kasvattajilta, mitkä asiat olivat onnistuneita työkalussa ja sen käytössä. Palautteiden perusteella kasvattajat kokivat hyödyllisiksi oppimisen alueiden näkyvyyden suunnittelulomakkeessa. Oppimisen alueet autoivat kasvattajia seuraamaan, että jokainen oppimisen alue tulee huomioitua viikoittain. Palautelomakkeen vastauksista selvisi, että johdonmukaisen suunnitelman noudattaminen aamupäivän lisäksi iltapäivisin koettiin hyväksi yksiköissä. Lisäksi palautteissa mainittiin positiivisena huomiona työkalun selkeä yleisilme.

Palautelomakkeessa kysyttiin työkalun kehittämistarpeita. Palautteesta selvisi, että yksiköissä työkalun käyttäminen pienten lasten kanssa on haastavaa. Iltapäivät menevät pienten kanssa siirtymätilanteisiin ja välipalan siivoamiseen, joten aikaa iltapäivien pienryhmätöihin ei jää riittävästi. Kasvattajat kertoivat palautteessa, että pienten kohdalla siirtymätilanteet, kuten pukeminen, wc-käynnit, vuoron odottaminen ja ulkoilu ovat oppimisaikaa, joissa voidaan harjoitella myös esimerkiksi kaveritaitoja. Kasvattajat antoivat jatkokehitysidean, että työkalua voisi hyödyntää myös iltapäivän ulkoilun aikana. Lisäksi kasvattajat pohtivat, että pienten kohdalla työkalua voitaisiin hyödyntää iltapäivisin aina yhden pienryhmän kanssa kerrallaan.

Palautelomakkeessa selvitettiin työkalun käyttöä osana kasvattajien muuta suunnittelu- ja arviointityötä. Kasvattajat kokivat vaivattomaksi uuden työkalun ottamisen jo olemassa olevan suunnittelu- ja arviointityön tueksi. Suunnittelulle voitaisiin järjestää enemmän tilaa, jotta aamupäivien toimintojen lisäksi jäisi aikaa iltapäivien suunnitteluun. Työkalu koettiin helposti ymmärrettäväksi ja palautteiden mukaan sitä oli helppo seurata. Lisäksi kasvattajien mielestä suunnittelu- ja arviointilomakkeen täyttäminen ei vienyt liikaa aikaa.

Neljäntenä kysymyksenä palautelomakkeessa kartoitettiin kasvattajien kokemuksia työkalun käyttöohjeista. Kasvattajat kokivat työkalun käyttöohjeet hyödyllisinä, selkeinä ja ymmärrettävinä ja ne auttoivat työkalun täyttämässä. Palautteen perusteella työkalun ohjeita on syytä tiivistää. Kasvattajat toivoivat enemmän tulkinnanvaraa sekä joustavuutta suunnittelu- ja arviointityöhön. Työkalun jatkokehitystä ajatellen ohjeet voisi kirjoittaa tiiviimmin, jotta niiden tulkitsemiseen jäisi enemmän joustovaraa. Ohjeet voitaisiin muokata enemmän sovellettaviksi ja näin annettaisiin kasvattajille enemmän vapautta käyttää työkalua parhaaksi havaitsemallaan tavalla.

Palautelomakkeen viimeisessä vapaan palautteen kohdassa vanhempien lasten kanssa työskentelevät kertoivat aikovansa jatkaa työkalun käyttöä jatkossa. Suunnittelulomake koettiin hyödylliseksi erityisesti isojen ryhmässä työskentelevien kasvattajien keskuudessa. Pienempien lasten kanssa työskentelevät kokivat, että iltapäivisin on enemmän aikaa aktivoida lapsia sisäaktiiviteettien sijaan ulkona.

Toinen yksikkö ratkaisi suunnittelutyöhön liittyvän ajanpuutteen mukanaan tuomat ongelmat suunnittelemalla yhdelle lomakkeelle yhden viikon sijaan usean viikon iltapäivän toiminnot kerralla. Jatkoa ajatellen tämä voi olla toimiva ratkaisu molemmissa yksiköissä, jotta iltapäivälle tulisi suunniteltua toimintaa, jos iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelulle ei ole joka viikko riittävästi aikaa.

Palautelomakkeen lisäksi yhteistyökumppanilta kysyttiin palautetta yhteistyön sujumisesta ja opinnäytetyön raportista. Yhteistyökumppanin mukaan raportti sekä kehittämistyö ovat olleet onnistuneita. Lisäksi opinnäytetyön tekijät saivat kehuja, että yhteistyö on ollut sujuvaa ja yhteistyökumppani on saanut selkeät ohjeet prosessin etenemisestä ja siitä, kuinka heidän tulee toimia. Lisäksi yhteistyökumppani kertoi, että he ovat pysyneet hyvin ajan tasalla kehittämistyön prosessin aikana.

13 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi antoi valmiuksia ja uusia näkökulmia liittyen varhaiskasvatukseen sekä pienryhmätoimintaan. Opinnäytetyöprosessi avasi, kuinka tärkeitä resurssit ja rakenteet ovat varhaiskasvatuksessa. Pienryhmätoiminta on toimintatapa, joka mahdollistaa lapsen

yksilöllisen kohtaamisen päiväkodin arjessa. Se tuo kiireettömyyttä arkeen sekä mahdollistaa sen, että voidaan arvioida ja katsoa jokaisen lapsen yksilöllisiä kehittämisen kohteita.

Opinnäytetyön tekijät pitävät pienryhmätoimintaa merkittävänä osana varhaiskasvatusta, ja opinnäytetyön tekemisen aikana sen merkitys kasvoi, kun pienryhmätoimintaan perehdyttiin intensiivisesti ja entistä laajemmin. Pienryhmätoiminnalla voidaan tukea lapsia yksilöllisesti ja pienryhmiin jakamisessa kasvattajilla on tärkeä rooli. Erilaisilla pienryhmiin jakamistavoilla kasvattajat voivat auttaa lapsia tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja tukea lasten taitojen kehittymistä monipuolisesti. Pienryhmätoiminnan avulla kasvattajat voivat auttaa lapsia löytämään oman paikkansa ryhmässä. Pienryhmissä kasvattajilla on mahdollisuus luoda ryhmään rauhallista oppimisympäristöä ja havainnoida lapsia tarkemmin.

Pienryhmätoimintaan liittyy vahvasti yhteisöllisyyden sekä vertaisoppimisen merkitys, jotka ovat lapsen oman paikkansa löytämisen ja identiteetin kannalta tärkeitä. Opinnäytetyöprosessin aikana kaveritaidot nousivat tutkielman kautta esiin, joka tänä päivänä on yhteiskunnassa tärkeä teema. Hyvät ystävyysuhteet luovat vahvaa perustaa lapsen kasvuille ja kehitykselle.

Aineiston sekä yhteistyökumppanin kanssa käytyjen keskustelujen kautta selvisi, että varhaiskasvatuksessa suunnittelulle varattu aika on rajattu. Opinnäytetyötä tehdessä opinnäytetyön tekijät oivalsivat, että perehtyminen aiheeseen ja tarkka aikataulutus auttavat suunnittelutyön etenemistä. Opinnäytetyöprosessin aikana tiedostetut asiat lisäsivät opinnäytetyön tekijöiden omaa työtä ohjaavaa tietoa sekä tukevat suunnittelutyötä tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen työkentällä.

Kehittämistyöhön sisältyvä arviointilomake auttoi huomaamaan, miten merkittävässä roolissa työn arviointi on työn kehittämisessä ja ylipäättään varhaiskasvatuksessa. Pienryhmälle suunniteltua toimintaa ja kasvattajien toimintaa voidaan arvioinnin avulla kehittää jatkuvasti. Oman ammattitaidon ja toimintatapojen jatkuva kehittäminen auttavat myös lapsia kehittymään, sillä kasvattajien ammattitaito vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun. Varhaiskasvatus kehittyy jatkuvasti ja ajan hermolla pysyminen auttaa oman ammatillisen kehittymisen lisäksi toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyön tekijät kokevat, että kehittämistyö on onnistunut. Kehittämistyössä onnistuttiin pääsemään niihin tavoitteisiin, jotka luotiin kehittämistyöprosessin alussa. Kehittämistyön lopputuloksena luotiin Ankkalammen Lahnalahden yksiköille iltapäivien pienryhmätoiminnan suunniteltua ja arviointia tukeva työkalu, joka on helppo ottaa mukaan yksiköiden arkeen. Työkalu luotiin helposti käytettäväksi ja siinä huomioitiin yksiköiden tarpeet. Yksi tiimi kolmesta kertoi palautekyselyssä ottavansa Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä työkalun käyttöön, joten opinnäytetyön tekijät kokevat kehittämistyön onnistuneen myös siltä osin. Onnistuneen työkalun lisäksi opinnäytetyön tekijät saivat opinnäytetyöprosessin aikana ammatillisuuttaan kehittävää oppia, jota voivat hyödyntää jatkossa varhaiskasvatuksen työkentällä.

14 Eettisyys ja luotettavuus

Yksi tärkeimmistä tutkimuseettisistä periaatteista on tutkittavien yksityisyyden suojaaminen. Tarkoituksena on dokumentoida tutkimustulokset siten, että tutkimukseen osallistuvien sekä heidän mainitsemien henkilöiden anonymiteetti suojataan. (Kuula-Luumi 2018.) Tutkielmaan osallistuminen oli kasvattajille anonyymiä sekä vapaaehtoista, josta tiedotettiin heitä etukäteen sekä heille kerrottiin, mihin tutkimuksen tuloksia käytetään. Vapaaehtoisuudesta oli maininta myös kyselylomakkeessa. Tutkimuksessa painotettiin anonyymiutta, jonka toivottiin vaikuttavan positiivisesti totuudenmukaiseen vastaamiseen.

Ennakkoon tehdyllä suunnittelulla saadaan aikaan parempia tuloksia luotettavuustarkastelussa. Luotettavuustarkastelun edellytyksenä on, että opinnäytetyötä dokumentoidaan riittävästi sekä valintoja ja ratkaisuja perustellaan. (Kananen 2014, 146.) Ennen kyselylomakkeen ja teemahaastattelurungon suunnittelua perehdyttiin tietoperustaan koskien varhaiskasvatusta sekä pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia. Lisäksi perehdyttiin tietoperustaan yhteisöllisyydestä sekä vertaisoppimisesta. Kyselytutkielmaa sekä teemahaastatteluiden kysymyksiä suunnitellessa tutustuttiin kvalitatiivisen tutkimuksen, kyselylomakkeen ja teemahaastattelun tietoperustaan. Lisäksi tutkivaan kehittämiseen liittyvä tietoperusta kulki kehittämistyön prosessin mukana. Kyselytutkielmasta uutena tietoperustana nousi myös kaveritaidot, joihin perehdyttiin kyselytutkielman jälkeen. Tietoperustaan perehtyminen auttoi kehittämistyön luomisessa ja sitä koskevien päätösten tekemisessä sekä perustelussa.

Aiheen valinta sekä kehittämistyön ja tutkimuksen keskittämisen eettisyys tulee jo ennen kehittämisen aloittamista suunnitella tarkasti. (Heikkilä ym. 2008, 44.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija päättää ketä tutkitaan, mitä kysytään sekä miten kerätty aineisto analysoidaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää huomioida jo heti suunnitteluvaiheessa luotettavuustarkastelu sekä mahdolliset riskit. (Kananen 2014, 146.) Opinnäytetyöprosessin alussa huomioitiin tutkielman luotettavuuden haasteellisuus, sillä tutkielmaan osallistuvien määrä oli pieni. Kyselytutkielman rinnalle otettiin teemahaastattelut, joiden tarkoitus oli syventää aineiston luotettavuutta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuuden tarkastelu jää arvion varaan, koska luotettavuutta ei voida laskea ja arvioida kuten kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Kananen 2014, 146.) Kehittämistyöhön sisältyvässä tutkielmassa oli kysymyksiä, jotka toivat luotettavaa tietoa kehittämistyötä ajatellen. Aineistoa analysoidessa havaittiin, että osa kysymyksistä eivät olleet olennaisia kehittämistyötä ajatellen. Opinnäytetyössä haluttiin tuoda kehittämistyön aikana ilmenneet epäkohdat esille, jotta opinnäytetyö ja kehittämistyön prosessin kuvaukset ovat luotettavia.

Lahnalahden yksiköissä toimitaan kahdella kielellä, joten kaikki tutkielmaa koskevat materiaalit tehtiin sekä suomeksi ja englanniksi, jotta materiaalit ovat kaikille tasavertaiset.

Tutkielman luotettavuutta sekä eettistä näkökulmaa tukee, että jokaisella oli mahdollisuus vastata omalla äidinkielellään.

Kyselylomakkeen laatimisen lopuksi kyselylomakkeesta kysyttiin palautetta opinnäytetyön ohjaajalta ja saadun palautteen perustella kysymysten asettelua muokattiin yksinkertaisemmiksi. Tutkielman tulosten luotettavuuteen vaikuttaa se, että kysymykset olivat muotoiltu selkeästi ja kysymysten selkeys auttoi kasvattajia vastaamaan kysymyksiin työpäivänsä aikana vaivattomasti.

Kehittämistyön luotettavuus huomioitiin hyödyntämällä Kehittyvät kaveritaidot suunnittelu- ja arviointilomakkeen muodostamisessa tutkielmasta nousseita vastauksia sekä valittua tietoperustaa. Lisäksi kehittämistyöstä kysyttiin palautetta yhteistyökumppanilta, joka kirjoitettiin opinnäytetyöraporttiin totuudenmukaisesti.

Lähteet

Painetut

- Ahonen, L. 2017a. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ahonen, L. 2017b. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Anttila, P. 2001. Se on projekti - vai onko? Kulttuurialan tuotanto- ja palveluprojektien hallinta. Hamina: Akatiimi.
- Heikka, H., Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa: Printel.
- Heikkilä, A., Jokinen, P. & Nurmela, T. 2008. Tutkiva kehittäminen. Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. Helsinki: WSOY.
- Hujala, E., Fonsén, E. & Vlasov, J. 2020. Varhaiskasvatuksen laadun arviointi ja pedagoginen kehittäminen. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 321-322.
- Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Vantaa: Pedatieto.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Koivula, M. 2013. Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila & M. Varsa (toimi.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 22-24.
- Koivula, M. 2017. Lasten vertaisoppiminen päiväkodissa. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. 2. korjattu painos. Tampere: Vastapaino, 265.
- Laaksonen, V. & Repo, L. 2017. Kaveritaitoja. Tietoa ja harjoituksia toimivan ryhmän rakentamiseen varhaiskasvatuksessa. Folkhälsan.
- Lautamo, T. & Laaksonen, V. 2019. Ralla. Leikki- ja kaveritaitojen havainnointimenetelmät. 3. painos. Ralla oy.

Marjanen, P., Ahonen, J. & Majoinen, L. 2013. Vertaissuhteet ja yhteisöllisyys. Teoksessa P. Marjanen, M. Marttila & M. Varsa (toim.) Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus, 60-61.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.

Muhonen, J., Lallukka, K. & Turtiainen, P. 2009. Pienryhmätoiminta lasten ja nuorten ehkäisevän työn menetelmänä. Jyväskylä: YAD Youth Against Drugs.

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa Puusa, A & Juuti, P (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus, 112-153.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.

Uusitalo, H. 2001. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. 1.-7. painos. Juva: WSOY.

Virolainen, A. 2018. Varhaiskasvatus arjen toimintana. Teoksessa Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A (toim.). Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. 4. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Sähköiset

Eduix Oy 2021. Lomakkeiden ja sähköisen asioinnin alusta. Viitattu 4.2.2021. <https://e-lo-make.fi/fi/>

Kuula-Luumi, A. 2018. Turvaa tutkittavan anonymiteetti! Viitattu 30.3.2021. <https://vastuulinentiede.fi/fi/jatkokaytto/turvaa-tutkittavan-anonymiteetti>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. Päiväkoti-ikäisen lapsen kaverisuhteet. Viitattu 19.4.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/paivakoti-ikaisen-lapsen-kaverisuhteet/>

Opetushallitus.2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Viitattu 4.2.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 30.3.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html

Surveymonkey. 2021. Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välinen ero. Tutustu laadullisen ja määrällisen aineiston eroihin. Viitattu 17.5.2021. <https://fi.surveymonkey.com/mp/quantitative-vs-qualitative-research/>

Tietoarkisto. 2021. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 3.5.2021.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018. Viitattu 9.4.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Viitattu 4.2.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Vuori, J. 2021. Laadullinen sisällönanalyysi. Viitattu 14.5.2021.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>

Wasik, B. 2008. When Fewer Is More: Small Groups in Early Childhood Classrooms. Viitattu 9.4.2021. <https://search-proquest-com.nelli.laura.fi/docview/228528286/fulltextPDF/DA66EEF92DDE4F6BPQ/1?accountid=12003>

Julkaisemattomat

Ankkalampi -Ankdammen -Duckies 2020-2021. 2020. Ankkalammen toimintasuunnitelma. Viitattu 8.2.2021.

Kuviot

Kuvio 1 Kehittämistyön prosessikuvaus	9
---	---

Liitteet

Liite 1: Tiedote yhteistyökumppanille suomeksi	40
Liite 2: Tiedote yhteistyökumppanille englanniksi.....	41
Liite 3: Suomenkielinen kyselylomake	42
Liite 4: Englanninkielinen kyselylomake.....	46
Liite 5: Teemahaastattelu	50
Liite 6: Työkalun ohjeistus suomeksi	51
Liite 7: Työkalun ohjeistus englanniksi	52
Liite 8: Iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelulomake	53
Liite 9: Iltapäivien pienryhmätoimintojen arviointilomake.....	54
Liite 10: Palautelomake	55

Liite 1: Tiedote yhteistyökumppanille suomeksi

Arvoisa Ankkalammen-Ankdammen Lahnalahden duckies henkilökunta

Olemme viimeisen vuoden sosionomiopiskelijoita Laurea-ammattikorkeakoulusta, Hyvinkään kampukselta. Osana opintojamme suoritamme varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden ja toteutamme opinnäytetyömme teidän päiväkodissanne. Olemme aloittaneet opinnäytetyön (15 op) tekemisen, jossa tarkoituksenamme on suunnitella Ankkalammen Lahnalahden yksiköihin kehittämistyö. Kehittämistyössämme haluamme auttaa teitä kehittämään iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia.

Aloitamme kehittämistyömme kartoittamalla, miten iltapäivän pienryhmätoimintaa tällä hetkellä suunnitellaan ja arvioidaan Lahnalahden yksiköissä. Kartoituksen avulla haluamme myös saada näkemyksen teidän työntekijöiden ajatuksista, miten yksiköidenne iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia voisi lähteä kehittämään eteenpäin.

Toteutamme tutkielman käyttäen apuna E-lomake -työkalua eli sähköisenä kyselynä. Lähetämme kyselylomakkeen vastauslinkin teille sähköpostitse työ sähköpostiin. Kyselylomakkeen vastaaminen tehdään anonyymisti eikä kenenkään tietoja käsitellä tai esitellä niin, että vastaaja tai hänen antamansa tiedot olisivat tunnistettavissa. Suunnittelemme kysymykset niin, että teidän olisi mahdollisimman helppo vastata siihen työhne ohella. Kyselylomakkeen kysymyksiin vastaaminen kestää noin 15-20 minuuttia.

Kyselylomakkeen vastaamisen ajankohta on 22.2.-8.3.2021. Toivomme, että teillä löytyisi aikaa vastata tällä aikavälillä.

Täydennämme tutkielmaa haastatteluilla, joiden osallistujat ovat jo sovittuna. Haastatteluiden ajankohdat sovimme erikseen haastatteluihin tulevien kanssa.

Toivomme teidän ottavan osaa tutkielmaamme, jotta saamme toteutettua kehittämistyömme mahdollisimman toimivaksi osaksi teidän yksiköiden iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia varten. Osallistumisesi tähän on merkityksellistä.

Käytämme tutkielman tuloksia kehittämistyökalun toteutuksessa ja opinnäytetyöraporttimme tulosten analysoinnissa. Painotamme vielä, että kenenkään tunnistetietoja ei tule näkyviin opinnäytetyössämme. Vastauksia analysoidessamme käytämme opinnäytetyössämme ainoastaan ammattinimikkeitä.

Jos kaipaat meiltä lisätietoa opinnäytetyöstä tai sen toteuttamisesta, voit olla sähköpostitse yhteydessä Tytti Kyllöseen ja Tiina Tronttiin. Sähköpostiosoitteet ovat tytti.kyllonen@student.laurea.fi ja tiina.trontti@student.laurea.fi

Lämmin kiitos yhteistyöstä ja osallistumisestanne jo etukäteen!

Laurea- ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Tytti Kyllönen ja Tiina Trontti

Liite 2: Tiedote yhteistyökumppanille englanniksi

Dear staff of Ankkalampi Lahnelahti duckies

We are bachelor's of social services from Laurea University of Applied Sciences Hyvinkää campus. We are third year students and as part of our studies we complete the qualifications of an early childhood education teacher and carry out our thesis in cooperation at your daycare centre. We have started our thesis (15 academic credit) where our purpose is to plan a development work for the Lahnelahti units in Ankkalampi. In our development work we want to help you develop the planning and evaluation of afternoon small group activities.

We will begin our development work by mapping how afternoon's small group activities are currently planned and evaluated in the Lahnelahti units. With the help of the survey, we also want to get an overview of the employees' thoughts on how the planning and evaluation of afternoon's small group activities in your units could be developed further.

We carry out the survey using the E-form tool, i.e. as an electronic survey. We will send you a questionnaire reply link to staff email. The questionnaire is answered anonymously and no one's information is processed or presented in such a way that the respondent or the information provided by her or him is identifiable. We design the questions in such a way that it is as easy as possible for you to answer it along with your work. It takes approximately 15-20 minutes to answer the questionnaire questions.

The date for replying to the questionnaire is 22 February to 8 March 2021. We hope that you will have time to respond within this time frame.

We supplement the research with interviews whose participants have already been agreed. The dates of the interviews are arranged separately with those who are coming to the interviews.

We hope that you will take part in our research to make our development work as effective as possible for the planning and evaluation of your unit's afternoon small group activities. Your involvement in this research is relevant.

We use the results of the research in the implementation of the development tool and in the analysis of the results in our thesis report. We further emphasize that no one's personal information will appear in our thesis. When analyzing the answers, we use only professional titles in our thesis report.

If you need more information from us about the thesis or its implementation you can contact Tytti Kyllönen and Tiina Trontti by email. E-mail addresses are tytti.kyllonen@student.laurea.fi and tiina.trontti@student.laurea.fi.

A warm thank you very for your cooperation and participation in advance!

Best regards

Bachelors of social services from Laurea University of Applied Sciences students Tytti Kyllönen and Tiina Trontti

Liite 3: Suomenkielinen kyselylomake

E-lomake - Kyselytutkielma Ankkalammen Lahnahti-Duckies yksiköid...

<https://elomake.laurea.fi/lomakkeet/19002/lomake.html>

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 21.2.2021 20.00 ja päättyy 8.3.2021 23.59

Kyselytutkielma Ankkalammen Lahnahti-Duckies yksiköiden iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista

Olemme Tytti Kyllönen ja Tiina Trontti, viimeisen vuoden sosionomiopiskelijoita Laurea-ammattikorkeakoulusta Hyvinkäältä. Teemme opinnäytetyömme yhteistyössä Ankkalammen Lahnahti-Duckies yksiköiden kanssa.

Tässä kyselytutkielmassa kartoitamme, miten teidän yksiköissänne tällä hetkellä suunnitellaan, toteutetaan sekä arvioidaan iltapäivien pienryhmätoimintaa. Lisäksi keräämme aineistoa kehittämistyötämme varten, jonka tarkoituksena on tukea yksiköiden iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelua ja arviointia.

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja anonyymia, mutta toivomme kuitenkin saavamme juuri sinun näkemyksesi sekä kokemuksesi yksikkösi iltapäivien pienryhmätoiminnan suunnittelusta ja arvioinnista. Jokainen vastaus on arvokas ja edesauttaa kehittämistyötämme.

Taustatiedot

Ammattinimike?	<input type="text"/>
Työkokemus varhaiskasvatuksessa vuosina?	<input type="text"/>
Minkä ikäisten lasten	<input type="text"/>

ryhmässä työskentelet?

Pienryhmätoiminta

Millaisia etuja
pienryhmätoiminnalla on
varhaiskasvatuksessa?

Miten pienryhmätoiminta
toteutuu yksikössäsi nyt?

Millaiset resurssit ja
rakenteet yksikössäsi on
tällä hetkellä iltapäivän
pienryhmätoiminnassa?

Onko pienryhmätoiminta
sinusta merkittävää
varhaiskasvatuksessa?
Miksi on tai ei ole?

Millaisia
pienryhmätoiminnan
aktiviteetteja yksikössäsi
pääsääntöisesti
toteutetaan?

Millaisia
pienryhmätoiminnan
aktiviteetteja toivoisit, että
yksikössäsi toteutettaisiin
enemmän?

Pienryhmätoiminnan suunnittelu

Millä kokoonpanolla
suunnittelette iltapäivän
pienryhmätoimintaa?
Esimerkiksi yksin, tiimin
kesken, yksikön kesken
vai muuten? Miten?

Mitä asioita huomioit, kun suunnittelet iltapäivän pienryhmätoimintaa? Esimerkiksi lasten pienryhmäjaot, toiminnan tavoitteellisuuden sekä sisällön?

Millä tavoin huomioit pedagogiset tavoitteet pienryhmätoiminnan suunnittelussa?

Miten varhaiskasvatuksen oppimisen osa-alueet näkyvät pienryhmätoiminnan suunnittelussa?

Miten eri ikäisten lasten pienryhmätoiminnan suunnittelu eroaa toisistaan?

Mitkä asiat koet toimiviksi tämän hetkistä iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelua ajatellen?

Missä näet tällä hetkellä kehitettävää iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelun ja toteutuksen osalta?

Arviointi

Millä tavoin tällä hetkellä arvioit iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelun sekä toteutuksen onnistumista?

Mikä pienryhmätoiminnan arvioinnissa toimii nyt?

Mitä kehitettävää arvioinnin osalta koet tällä hetkellä?

Mitä asioita huomioit arvioidessasi pienryhmätoimintaa?

Miten koet, että pienryhmätoiminnan arviointi olisi parhain toteuttaa? Esimerkiksi joka päivä toiminnan päätteeksi, viikkosuunnitteen yhteydessä tai muulla tavalla? Miten?

Tietojen lähetyk

Tallenna

Kiitos vastauksestasi ja ihanaa kevättä!

Liite 4: Englanninkielinen kyselylomake

Form is scheduled: publicity starts 21.2.2021 20.00 and ends 8.3.2021 23.59

Survey on afternoons small group activities in Ankkalampi Lahnelahti Duckies units

We are Tytti Kyllönen and Tiina Trontti, last year's bachelor's of social services from Laurea University of Applied Sciences Hyvinkää campus. We are cooperating with Ankkalampi Lahnelahti duckies units on our thesis.

In this survey, we solve how your units are currently planning, implement and evaluate afternoon small group activities. In addition, we collect material for our development work to support the units in the afternoons planning and evaluation of small group activities.

Answering the survey is voluntary and anonymous, but we still hope to get your views as well as your experience of planning and evaluation of your unit's afternoons small group activities. Each answer is valuable and contributes to our development work.

Background information

Job title?

Work experience in early
childhood education in
years?

What age group of children do you work in?

Small group activities

What are the benefits of small group activities in early childhood education?

How is small group activity implemented in your unit now?

What resources and structures do your unit currently have for afternoon small group activities?

Do you think small group activities are important in early childhood education? Why do you think it is or why do you think it isn't?

What kind of small group activities are mainly implemented in your unit?

What kind of small group activities would you like more to be implemented in your unit?

Planning small group activities

What configuration do you plan afternoon's small group activities? For example alone, between teams, between units or otherwise? How?

What do you consider when planning afternoon's small group activities? For example

children's small group divisions, the purposefulness of the activities and the content?

How do you observe pedagogical goals when planning small group activities?

How are the aspects of early childhood learning reflected in the planning of small group activities?

How is the planning of small group activities for children of different ages different?

What things do you see working for the current afternoon small group activity planning?

Where should be developed at the moment in the planning and implementation of afternoon small group activities?

Evaluation

How do you currently evaluate the success of the planning and implementation of the afternoon small group activities?

What is working now in the evaluation of small group activities?

What are you currently experiencing in terms of evaluation?

What things do you consider when evaluating small group activities?

How do you think it would be best to carry out an evaluation of small group activities? For example, every day at the end of an activity, in conjunction with a weekly plan, or otherwise? How?

Proceed

Save

Thank you for your reply and have a wonderful spring!

Liite 5: Teemahaastattelu

Varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajan teemahaastattelun kysymykset

Taustatiedot

1. Ammatinimike?
2. Työkokemus varhaiskasvatuksessa vuosina?
3. Minkä ikäisten lasten ryhmässä työskentelet?

Pienryhmätoiminta

1. Mitä pienryhmätoiminta merkitsee sinulle varhaiskasvatuksessa?
2. Mitä pienryhmätoiminnan järjestämisessä on tärkeää huomioida?
3. Montako pienryhmää iltapäivisin järjestetään? Kuinka monta lasta on yhdessä pienryhmässä?
4. Mitä aktiviteetteja iltapäivän pienryhmätoiminnasta löytyy ja miten ne valikoituvat?

Pienryhmätoiminnan suunnittelu

1. Miten Lahnalahden yksikössä suunnitellaan tällä hetkellä iltapäivien pienryhmätoiminta?
2. Koetko tarpeelliseksi, että iltapäivän pienryhmät tulisi suunniteltua muun viikkosuunnittelun yhteydessä omalla lomakkeellaan? Perustele.
3. Mikä toimii pienryhmätoiminnan suunnittelussa Lahnalahden yksikössä?
4. Mitä kehitettävää näet pienryhmätoiminnan suunnittelussa?
5. Millä tavoin osallistut pienryhmätoiminnan suunnitteluun Lahnalahden yksikössä?
6. Miten pedagogiset tavoitteet ja varhaiskasvatuksen oppimisen osa-alueet näkyvät Lahnalahden yksikössä iltapäivän suunnittelussa?
7. Kuka suunnittelee tällä hetkellä Lahnalahden yksiköiden iltapäivien pienryhmätoimintoja?

Arviointi

1. Onko iltapäivän pienryhmätoiminnan arviointi merkittävää vai ei? Miksi?
2. Miten arvioitte tällä hetkellä iltapäivien pienryhmätoimintaa Lahnalahden yksikössä?
3. Mikä pienryhmätoiminnan arvioinnissa toimii nyt?
4. Mitä kehitettävää arvioinnin osalta koet tällä hetkellä?
5. Millä tavoin arviointi iltapäivän pienryhmätoiminnasta olisi paras toteuttaa?

Liite 6: Työkalun ohjeistus suomeksi

Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä työkalun käyttöopas

Työkalun tarkoitus

Työkalu on luotu kyselytutkielman vastausten perusteella sekä valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Työkalu on luotu käytettäväksi koko Lahnalahden yksiköiden kasvattajille.

Kyselytutkielman vastausten perusteella otimme teemaksi työkaluun kaveritaitojen harjoittelemisen. Kyselytutkielman vastauksista selvisi, että ryhmissä harjoitellaan jo tällä hetkellä kaveritaitoja pienryhmissä, mutta niiden harjoitteluun toivottiin enemmän monipuolisuutta.

Iltapäivän pienryhmätoiminnan suunnittelun osaksi on myös otettu valtakunnallisen varhaiskasvatuksen perusteisiin kuuluvat oppimisen alueet. Oppimisen alueita hyödyntämällä kasvattajilla on mahdollisuus suunnitella monipuolista pienryhmätoimintaa ja seurata, miten oppimisen alueiden huomioiminen jakaantuu pienryhmätoiminnossa.

Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä työkalu keskittyy ensisijaisesti iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnitteluun sekä arviointiin. Työkalua on kuitenkin mahdollista hyödyntää viikon kaikkien pienryhmätoimintojen suunnittelussa ja arvioinnissa. Ajatuksena on, että työkaluun kirjattaisiin pääasiat muutamalla sanalla tai lyhyillä lauseilla.

Työkalun käyttö

Työkalu on jaettu kahteen erilliseen lomakkeeseen, joista ensimmäinen on suunnittelulomake. Alla on käyty kohta kohdalta läpi suunnittelulomakkeen täyttö.

1. Suunnittelulomakkeen alkuun on tarkoitus kirjata ryhmän nimi ja suunnittelun alla oleva viikko.
2. Ensimmäiseen suunnittelukohtaan kasvattajat kirjaavat jokaiselle iltapäivälle pienryhmätoiminnan aktiviteetin. Eri päiville voi halutessaan suunnitella joka pienryhmälle oman aktiviteetin.
3. Sen jälkeen, kun aktiviteetit on suunniteltu kasvattajat voivat tehdä ruksin tai muun merkinnän sen oppimisen alueen kohdalle, jotka toteutuvat iltapäivälle suunniteltujen aktiviteettien aikana.
4. Seuraavaan kohtaan merkataan, millaisten kaveritaitojen opetteluun viikon aikana erityisesti keskitytään (esimerkiksi lelujen jakaminen, toisen kuunteleminen, vuoron odottaminen tms.) Suunnitelmaan voi kirjata millaisia kaveritaitoja harjoitellaan aktiviteettien aikana tai yleisesti viikon aikana ryhmän tarpeiden mukaan.
5. Lomakkeen lopussa olevaan taulukkoon kasvattajat suunnittelevat, millä tavalla pienryhmät jaetaan maanantaista perjantaihin. Taulukkoon voi myös suunnitella valmiit lapsiryhmät. Kaveritaitojen harjoittelemista voidaan tukea työkalun avulla suunnittelemalla vaihtelevia ryhmäjakoja. Erilaisissa kaveriryhmissä lapset pääsevät myös tukemaan toisiaan kasvussa ja kehityksessä.

Suunnittelulomakkeen lisäksi työkalussa on viikon arviointia varten oma sivu, johon kasvattajat kirjoittavat viikon onnistumiset sekä kehittämiskohteet. Kyselytutkielman vastausten perusteella arviointi on suunniteltu täytettäväksi kerran viikossa viikkosuunnittelun yhteydessä tai muuna kasvattajille sopivana ajankohtana. Työkalun arviointiosuuden avulla kasvattajien on helppo palata menneisiin pienryhmätoimintoihin ja seurata niiden kehitystä.

Idearikasta kevättä koko Lahnalahden henkilökunnalle, toivottavasti työkalusta on teille iloa ja hyötyä!

Liite 7: Työkalun ohjeistus englanniksi

Improving friendship skills in small groups tool user guide

Purpose of the tool

The tool has been created of the answers from the questionnaire addressed to educators at Ankkalampi's Lahnelahti units and the national core curriculum for early education and care. The tool has been created for use to educators of Lahnelahti units.

Based on the answers to the survey, we decided that friendship skills is the main theme. The answers to the survey showed that groups are already practicing friendship skills in small groups, but the survey showed that groups need more diversity for practicing friendship skills.

To planning the afternoon small group activities, we have included learning areas from national core curriculum for early childhood education and care. By utilizing these learning areas, educators have an opportunity to plan diverse small group activities and follow how the consideration of learning areas is distributed.

Improving friend skills in small groups tool focuses primarily on planning and evaluating small group activities in the afternoons. However, it is possible to use the tool in planning and evaluating all the small group activities of the week. The idea is that the main issues can be written by few words or short sentences.

Using the tool

The tool is divided into two separate forms and the first of which is the planning form. Below we have reviewed the filling out of the planning form point by point.

1. The group name and planned week has to be written at the beginning of the form.
2. At the first planning point, educators plan an activity for small groups for each afternoon. If you want, you can plan own activities for every small group for each day.
3. After the activities has been planned, educators tick a box on the learning area that occurs the activities that have been planned for the afternoon.
4. At the next point educators mark what kind of friendship and emotional skills will be especially focused on during the week (e.g. sharing toys, listening other person, waiting for your turn, etc.) You can write what kind of friendship skills are practiced during the week's activities or during the week in general, according to the needs of the group.
5. In the table at the end of the form, educators can plan how to divide small groups from Monday to Friday. Educators can also plan ready-made groups of children in the table. The tool can be used to support the training of friendship skills by planning varying groups. In different groups of friends, children can also support each other in growth and development.

In addition to the planning form, the tool has its own page for evaluating the week, where the educators write the successes and development targets of the week. Based on the answers to the survey, the evaluation is planned to be completed once a week together with weekly planning or at any other time suitable for educators. The evaluation part of the tool makes it easy to educators return to past small group activities and follow their development.

We wish to the whole staff of Lahnelahti an idea-rich spring and we hope that the tool will bring you joy and benefit!

Liite 8: Iltapäivien pienryhmätoimintojen suunnittelulomake

**Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä suunnittelulomake/
Improving friendship skills in small groups planning form**

Ryhmä/ Group: _____ Viikko/ Week: _____

Iltapäivän aktiviteetti/Afternoon activity

Maanantai/ Monday: _____
 Tiistai/ Tuesday: _____
 Keskiviikko/ Wednesday: _____
 Torstai/ Thursday: _____
 Perjantai/ Friday: _____

Merkitse iltapäivässä huomioitu oppimisen alue / Mark the learning area taken into account in the afternoon

Oppimisen alueet/ Learning areas

- Kielten rikas maailma/ The rich world of languages

- Ilmaisun monet muodot/ Many forms of expressions

- Minä ja meidän yhteisömme/ Me and our community

- Tutkin ja toimin ympäristössäni/ Exploring and operating in my surroundings

- Kasvan, liikun ja kehityn/ I grow, move and develop

Millaisia kaveritaitoja opetellaan? / What kind of friendship skills are being learned?

Pienryhmiin jakaminen / Dividing into small groups

Viikkosuunnitelma/ Weekly plan	Maanantai/ Monday	Tiistai/ Tuesday	Keskiviikko/ Wednesday	Torstai/ Thursday	Perjantai/ Friday
Miten ryhmät jaetaan? /How to divide groups?					
Ryhmä 1/ Group 1					
Ryhmä 2/ Group 2					
Ryhmä 3/ Group 3					
Ryhmä 4/ Group 4					

Liite 9: Iltapäivien pienryhmätoimintojen arviointilomake

**Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä arviointilomake/
Improving friendship skills in small groups evaluation form**

Miten viikon pienryhmä aktiviteetit onnistuivat? / How did the week's small group activities work?

1. Mikä onnistui? / What worked?
2. Missä on kehitettävää? / What to develop?
3. Miten kaveritaitojen harjoittelu sujui? / How did the practice of friendship skills work?
4. Heränneet ajatukset viikosta? / Awaken thoughts about the week?

Maanantai/ Monday: _____

Tiistai/ Tuesday: _____

Keskiviikko/ Wednesday: _____

Torstai/ Thursday: _____

Perjantai/ Friday: _____

Liite 10: Palautelomake

Hei,

Kevät alkaa lähentyä loppuaan ja niin myös meidän kehittämistyön prosessimme. Meillä on ollut ilo saada tehdä yhteistyötä kanssanne ja olisi hienoa, jos saisimme vielä palautetta kehittämistämme työkalusta jokaiselta tiimiltä. Toivottavasti työkalusta on ollut apua iltapäivien suunnittelu- ja arviointityön tukemisessa.

Laitamme palautelomakkeen myös sähköpostin kautta. Toivomme saavamme palautteenne 7.5.2021 mennessä.

Kiitos yhteistyöstä!

Ystävällisin terveisin,

Tytti Kyllönen & Tiina Trontti

Hi,

Spring is coming to an end and so is our development process. We have had the pleasure of cooperating with you, and it would be great if we could get feedback on the tool that we have developed from all your teams. Hopefully, the tool has been helpful in supporting the planning and evaluation of afternoons.

We will also send the feedback form via email. We hope to receive your feedback by 7 May 2021.

Thank you for your cooperation!

Best regards,

Tytti Kyllönen & Tiina Trontti

Kehittyvät kaveritaidot pienryhmissä työkalun palaute/

Improving friendship skills in small groups tool feedback

Mitkä asiat koitte onnistuneiksi työkalussa ja sen käytössä? / What things did you find successful in the tool and it's use?

Mitä kehitettävää työkalussa on? / What needs to be developed in the tool?

Miten koitte työkalun käytön osana suunnittelu- ja arviointityötä? Oliko työkalu helppo ottaa mukaan muun suunnittelutyön rinnalle? / How did you feel about using the tool to support planning and evaluation work? Was the tool easy to take along with other planning work?

Auttoivatko työkalun käyttöohjeet työkalun käytössä? Olivatko käyttöohjeet selkeät ja ymmärrettävät? / Did the tool's instructions help you use the tool? Were the instructions clear and understandable?

Vapaa palaute työkalusta sekä yhteistyöstämme. / Free feedback on the tool and our cooperation.

Kiitos palautteestanne! Thank you for your feedback!